

Nr 168.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar beträffande personalorganisationen för statens vattenfallsverk m. m.; given Stockholms slott den 7 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Borell, anmäler föreliggande utredningar angående vissa ändringar beträffande personalorganisationen för statens vattenfallsverk m. m. samt anför därvid:

Sedan åtskillig tid har frågan om statens vattenfallsverks organisation och personalbehov varit föremål för övervägande i syfte att utröna möjligheterna till förenklingar och besparingar i organisationen.

Vid anmälan av nämnda fråga inför Kungl. Maj:t den 7 maj 1926 framhöll dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet bland annat angelägenheten av att en allmän undersökning av vattenfallsverkets personalbehov med hänsyn till inträdda förhållanden snarast komme till stånd och att i samband därmed företoges en allsidig granskning av organisationen i dess helhet, avseende såväl centralförvaltningen som lokalförvaltningarna, därvid borde undersökas möjligheterna till begränsningar och föreklningar samt till åtgärder i övrigt, som kunde antagas underlätta arbetet och bidra till nedbringandet av förvaltningskostnaderna. Vid denna granskning borde uppmärksamhet ägnas jämväl åt frågan om minimibehovet av personal samt dennas lämpliga fördelning å ordinarie och icke-ordinarie. Verkställandet av denna utredning syntes böra anförtros åt verket självt.

Med bifall till departementschefens hemställan uppdrog Kungl. Maj:t åt vattenfallsstyrelsen att verkställa utredning i de av departementschefen berörda avseendena.

Med anledning härav framlade vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 11 november 1926 utredning och förslag i fråga om vattenfallsverkets organisation och personalbehov, varefter styrelsen i skrivelse den 8 januari 1927 gjorde vissa tillägg till detta förslag. Därjämte gjorde styrelsen i skrivelse den 29 september 1926 framställning om uppförande å ordinarie stat av en befattning såsom kraftverksdirektör för de norrländska kraftverken.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1928 anbefallt vattenfallsstyrelsen att verkställa förnyad utredning rörande statens vattenfallsverks organisation och personalbehov i syfte att åvägabringa större kostnadsminskning än i det den 11 november 1926 avgivna förslaget förutsatts, framlade styrelsen i skrivelse den 17 december 1928 sådan utredning.

Till följd av remiss avgav kommunikationsverkens lönenämnd den 24 januari 1929 utlåtande i ärendet.

Den av vattenfallsstyrelsen väckta frågan om inrättande av en särskild lokalförvaltning för kraftverksrörelsen i mellersta och övre Norrland upptogs av Kungl. Maj:t i proposition nr 129 till 1929 års riksdag, varvid Kungl. Maj:t i enlighet med styrelsens hemställan föreslog uppförande å ordinarie stat av en befattning såsom kraftverksdirektör för de norrländska kraftverken. Denna framställning blev av riksdagen bifallen.

I övrigt hava de av vattenfallsstyrelsen i dess omförmälda skrivelser framlagda förslagen angående ändringar i statens vattenfallsverks organisation ännu icke varit föremål för slutlig prövning. Dessa förslag — vilka avsågo dels indragning, dels ändring i lönegradsplacering och förändring inom samma lönegrad, dels ock nyinrättande av vissa ordinarie befattningar och vilka i sin helhet inneburo vissa beskärningar av personalorganisationen — ansågos nämligen böra göras till föremål för ytterligare granskning. Denna granskning uppdrogs åt två av de sakkunniga, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1928 tillkallats för att — var för sig, där ej för särskilt fall annorlunda bestämdes — utföra undersökningar och avgiva förslag i huvudsakligt syfte att åstadkomma ökad ekonomisering inom olika grenar av statsförvaltningen (*ekonomisakkunniga*).

De båda sakkunniga — generaldirektören A. E. M. Ericsson och disponenten Wiking Johnsson — hava avgivit betänkanden *dels* den 23 december 1929 i fråga om statens vattenfallsverks organisation m. m., *dels ock* den 30 december samma år angående vissa spörsmål med avseende å verkets förnyelsefonder och balansräkningar m. m.

Sistnämnda betänkande kommer att inom den närmaste tiden för utlåtande remitteras till vederbörande myndigheter. Till däri berörda frågor, vilka delvis äro av den beskaffenhet att de böra handläggas gemensamt av kommunikations- och finansdepartementen, kan ståndpunkt alltså icke ännu tagas. Dessa frågor hava emellertid icke avseende å verkets personalorganisation.

Över de sakkunniga den 23 december 1929 avgivna utredning angående vattenfallsverkets organisation m. m. hava infortrade utlåtanden avgivits den 18 januari 1930 av vattenfallsstyrelsen samt den 1 februari 1930 av kommunikationsverkens lönenämnd, varjämte skrifter i ärendet ingivits av befattningshavare i verket. Jag ber nu att få upptaga de i denna utredning berörda spörsmålen till behandling.

Innan jag ingår på ekonomisakkunnigas förslag, torde jag, i anslutning till de sakkunnigas framställning, få lämna en kortfattad översikt rörande tillkomsten av vattenfallsstyrelsens nuvarande organisation.

Vid 1907 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om inrättande av en vattenfallskommission, som skulle hava att avgiva utlåtanden i frågor rörande tillgodogörande av staten tillhöriga vattenfall. Kommissionen skulle bestå av en föredragande, benämnd statens vattenfallsingenjör, samt åtta andra ledamöter, bland vilka skulle ingå representanter för vissa centrala ämbetsverk.

Kungl. Maj:ts förslag avstyrktes av majoriteten inom statsutskottet, som ifrågasatte, huruvida icke åt en redan befintlig institution, exempelvis styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk, skulle kunna överlämnas att taga initiativ och ledning i förevarande angelägenhet.

På grund av kamrarnas skiljaktiga beslut förföll frågan vid 1907 års riksdag.

Nyssnämnda styrelse för Trollhätte kanal- och vattenverk hade inrättats enligt beslut av 1905 års riksdag för att övertaga förvaltningen av Trollhätte kanalverk och viss annan egendom, som statsverket år 1904 inköpt från Nya Trollhätte kanalbolag. Denna styrelse hade erhållit till åliggande att övervaka och ombesörja rörelsen i Trollhätte kanal samt att, i överensstämmelse med de föreskrifter Kungl. Maj:t meddelade, ombesörja anläggning och förvaltning av den eller de elektriska kraftstationer, som kunde komma att inrättas för statens räkning vid Trollhättefallen eller eljest vid Göta älv. Styrelsen bestod av en verkställande direktör med en befogenhet i viss mån motsvarande den, som i enskilda affärsföretag vanligen tillkommer en disponent eller verkställande direktör, samt fyra andra ledamöter, vilka skulle deltaga i avgörandet av vissa viktigare ärenden.

Med anledning av den utgång, frågan om inrättande av en vattenfallskommission fått vid 1907 års riksdag, uppdrogs åt *särskilda sakkunniga* att utarbeta nytt förslag i ämnet. Dessa sakkunniga föreslogo i ett den 27

*Tillkomsten
av vattenfalls-
styrelsens
nuvarande
organisation.*

november 1907 avgivet utlåtande inrättandet av en ny central styrelse för statens vattenfall, vilken skulle övertaga jämväl de uppgifter, som åvilade styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk. Antalet ledamöter i den nya styrelsen borde enligt förslaget icke sättas till högre än fem. Av dessa borde en, som skulle förordnas för längre tid än de övriga, fungera såsom verkställande direktör och handhava den närmaste ledningen och tillsynen över verkets angelägenheter. Dennes ställning borde sålunda motsvara den, som intoges av den verkställande direktören i Trollhätte kanal- och vattenverk, och åt honom borde därför lämnas en ganska vidsträckt befogenhet att på egen hand handhava den löpande förvaltningen. Han skulle även fungera såsom styrelsens ordförande. De övriga ledamöterna i styrelsen borde representera den praktiska erfarenhet och sakkunskap, som styrelsen i olika riktningar för en affärsmässig skötsel av verket borde inom sig inrymma.

I anslutning till de sakkunnigas förslag framlade Kungl. Maj:t för 1908 års riksdag proposition om inrättande från och med år 1909 av en vattenfallsstyrelse, varvid styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk skulle upphöra att fungera. Propositionen bifölls av riksdagen med en mindre jämkning beträffande den föreslagna staten för styrelsen.

Den av riksdagen godkända staten för vattenfallsstyrelsen upptog arvodet till 1 vattenfallsdirektör, 4 ledamöter i styrelsen, 1 biträdande ingenjör samt 1 sekreterare och ombudsman.

Någon förändring i den sålunda bestämda ordinarie staten för vattenfallsstyrelsen genomfördes icke förrän vid 1920 års riksdag. I samband med den utveckling av statens vattenfallsanläggningar, som efter hand ägde rum, vidtogos emellertid under de mellanliggande åren vissa organisatoriska anordningar i styrelsen. År 1910 inrättades sålunda en särskild byggnadsbyrå under ledning av en överingenjör, som enligt av Kungl. Maj:t lämnat medgivande finge tills vidare anställas vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten. Samma år anordnades inom styrelsen en elektroteknisk byrå närmast för behandling av de elektrotekniska frågorna vid anläggningen av Porjus och Älvkarleby kraftverk. Under chefen för sistnämnda byrå förledes sedermera alla ärenden, som rörde kraftverken. År 1916 inordnades kraftverken under en statens kraftverksförvaltning, varvid elektrotekniska byrån uppgick i en inom kraftverksförvaltningen inrättad central avdelning. Befattningen såsom chef för kraftverksförvaltningen uppfördes vid 1918 års lagtima riksdag å verkets lokalstat under benämningen direktör vid statens kraftverksförvaltning.

I proposition till 1919 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till en genomgripande omorganisation av styrelsen. Propositionen grundade sig på ett av vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 17 september 1918 framlagt förslag, över vilket kommunikationsverkens lönekommitté den 30 december 1918 avgivit infordrat utlåtande, varefter vattenfallsstyrelsen den 7 februari 1919 ånyo yttrat sig i ärendet. Enligt det i propositionen framlagda för-

slaget skulle styrelsen, vilken dittills varit kollegialt sammansatt, omorganiseras till större överensstämmelse med den förvaltningsform, som genomförts inom andra affärsdrivande verk, särskilt järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen. Den föreslagna personalorganisationen upptog 1 generaldirektör och chef, 1 överdirektör, 4 vattenfallsfullmäktige, 2 överrevisorer samt övrig personal, fördelad på 4 ordinarie byråer. Därjämte innefattade propositionen förslag till bestämmande av antalet av vissa högre befattningar vid såväl vattenfallsstyrelsen som statens vattenfallsverks lokalförvaltningar.

Under hänvisning till att riksdagen icke varit i tillfälle att ägna organisationsspörsmålet den ingående granskning, som i betraktande av frågans betydelse vore av behovet påkallad, fann riksdagen sig icke kunna bifalla propositionen, i vad densamma avsåg omorganisation av vattenfallsstyrelsen och fastställande av antalet högre befattningar vid styrelsen; dock ansåg riksdagen befattningarna såsom generaldirektör och chef samt överdirektör kunna upptagas i staten utan att föregripa en blivande omorganisation. Sävitt propositionen angick fastställande av personalstat för lokalförvaltningarna, blev densamma däremot av riksdagen bifallen.

Frågan angående omorganisation av vattenfallsstyrelsen och fastställande av ny personalorganisation för densamma framlades därefter ånyo i proposition till 1920 års riksdag. I fråga om huvudgrunderna för omorganisationen var förslaget av samma innebörd som det år 1919 framlagda.

Riksdagen förklarade sig emellertid icke kunna bifalla förslaget, i vad detsamma avsåg en omorganisation av vattenfallsstyrelsen såsom beslutande myndighet, utan anslöt sig i denna del till ett motionsvis inom riksdagen framlagt förslag om bibehållande av den dittillsvarande kollegiala administrationen med samma antal ledamöter i styrelsen som dittills. Till följd härav avslogs förslaget om inrättande av fyra befattningar såsom vattenfallsfullmäktige. I övriga delar bifölls det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till ny personalorganisation för styrelsen.

Den sålunda beslutade organisationen av vattenfallsstyrelsen upptog fyra ordinarie byråer. Enligt den i anslutning till omorganisationen utfärdade nya instruktionen för vattenfallsstyrelsen med underlydande lokalförvaltningar vid statens vattenfallsverk den 30 juni 1920, vilken ännu i huvudsakliga delar är gällande, benämnas dessa byråer *kraftverksbyrån*, *kanal- och fastighetsbyrån*, *administrativa byrån* och *kameralbyrån*. Kraftverksbyrån förestås av överdirektören, de övriga byråerna av byråchefer. Vid omorganisationen förutsattes, att härutöver skulle på extra stat finnas dels en *byggnadsbyrå* under ledning av en överingenjör och dels, för handläggning av tekniska utredningsärenden, en teknisk byrå under ledning av en extra byråchef. Sistnämnda byrå indrogs från och med ingången av år 1926.

Under styrelsen lyda vissa *lokalförvaltningar*. Sålunda höra under kraftverksbyrån Trollhätte, Älvkarleby, Motala och Västerås kraftverks samt de norrländska kraftverkens förvaltningar, av vilka samtliga med undantag av Västeråsverket stå under ledning av kraftverksdirektörer, medan sistnämnda kraftverk ledes av en driftchef, ävensom stamlinjebyggnaderna under

ledning av en arbetschef. Under kanal- och fastighetsbyrån lyda dels Trollhätte kanalverk, som står under ledning av en kanaldirektör, samt Södertälje kanalverk, vilket förestås av en kanalinspektör av klass 1, dels ock vattenfallsverkets lokala fastighetsförvaltningar, av vilka fastighetsförvaltningen i Trollhättan lyder under kanaldirektören därstädes.

Vissa all-
männa spör-
smål.

I sitt ifrågavarande betänkande hava ekonomisakkunniga till en början behandlat vissa verket i dess helhet eller flera av dess förvaltningsgrenar gemensamt berörande allmänna spörsmål, vilka av de sakkunniga under utredningsarbetet uppmärksammats.

Av dessa frågor, vilka icke äro av beskaffenhet att påkalla beslut av riksdagen, avse de flesta ej alls eller endast delvis förhållanden, som hava samband med verkets personalorganisation. Vissa av dessa frågor äro emellertid av den art, att jag likväl ansett mig böra i detta sammanhang beröra dem.

De lokala
myndigheter-
nas befo-
genhet.

Ekonomisakkunniga hava först uppehållit sig vid frågan om de lokala myndigheternas befo-genhet. Härutinnan yttra *de sakkunniga*:

I fråga om de lokala förvaltningschefernas ställning till vattenfallsstyrelsen råder för närvarande en ganska stark centralisation. Vad särskilt beträffar kraftförsäljningsfrågorna, gäller som regel, att alla avtal om leverans av elektrisk kraft avslutas av styrelsen. Kraftverksdirektörerna handhava emellertid i regel de förberedande underhandlingarna, och frågornas slutliga beredning inom vattenfallsstyrelsen sker under samarbete med vederbörande kraftverksdirektör.

Enligt de sakkunnigas uppfattning bör en decentralisation komma till stånd, så att ökad befo-genhet lämnas vederbörande lokala myndigheter. Början till en dylik decentralisation har redan gjorts, i det att enligt beslut av vattenfallsstyrelsen den 8 juni 1929 avgörandet av vissa personalärenden överlämnats till de lokala förvaltningarna. Från vattenfallsstyrelsens sida har också meddelats, att avsikten är att även i övrigt lätta på den centralisation, som nu råder och som torde hava framtvungits av förhållandena under efterkrigsåren. De åtgärder till vidgad decentralisation, som sålunda lära inom styrelsen förberedas, torde även komma att innefatta befo-genhet för kraftverksdirektörerna att i viss utsträckning besluta i frågor om avslutandet av kontrakt rörande leverans av elektrisk kraft. Med beaktande av de upplysningar, som sålunda från vattenfallsstyrelsens sida lämnats, hava de sakkunniga velat i detta sammanhang allenast giva uttryck åt den allmänna uppfattningen, att utvecklingen av vattenfallsverkets organisation synes böra gå i den riktningen, att ökad befo-genhet lämnas åt de lokala myndigheterna.

Vattenfallsstyrelsen har i sitt utlåtande framfört i huvudsak följande synpunkter i denna fråga:

Före kriget hade de lokala driftförvaltningarna varit synnerligen självständiga. Vattenfallsverket hade vid denna tidpunkt varit mera en byggnads-än en förvaltningsorganisation. Under krigsåren hade nya kraftverk i snabb följd tagits i bruk samt distributionsrörelsen hastigt vuxit. Nuvarande centralorganisation för kraftverken hade icke omedelbart kunnat skapas. Kraftverken hade därför i stor utsträckning fått självständigt ordna alla sådana

angelägenheter, där decentralisering över huvud taget varit möjlig. Detta hade i en del hänseenden lett till olikartad utveckling vid de särskilda kraftverken.

På en punkt hade emellertid en sträng central kontroll upprätthållits, nämligen beträffande kraftkontrakten, som med undantag för kontrakt med småabbonnenter undertecknats i vattenfallsstyrelsen. Detta hade varit oundgängligen nödvändigt för att upprätthålla likformig behandling av vattenfallsverkets abonnenter. Liksom nu hade däremot förhandlingarna om och upprättandet av kontrakten i stort sett överlämnats till lokalförvaltningarna. Undertecknandet i Stockholm hade i många fall endast varit den slutliga kontrollen.

Då förhållandena börjat stabiliseras år 1920, hade det varit nödvändigt att genomföra en likformig förvaltning på alla väsentliga punkter. Redan denna likformighet hade krävt en viss ökad centralisering. Förrädsrörelsen hade successivt centraliserats. Större nybyggnader av linjer och transformatorstationer hade lagts direkt under kraftverksbyrån för att kraftverken skulle kunna ägna sig åt de mera jämnt återkommande arbetsuppgifterna. Efter sammanknytningen av de olika kraftverken i mellersta Sverige hade vid centralförvaltningen upprättats ett särskilt driftorgan för den gemensamma krafthushållningen.

Centraliseringen hade måhända gjort sig mest märkbar beträffande anställning och avskedande av personal. Lokalförvaltningarna hade haft stora befogenheter i dessa frågor. När det efter år 1920 visat sig nödvändigt att mycket starkt begränsa de anställdas antal, hade det blivit nödvändigt att reglera frågan centralt. Tack vare den centrala ledningen hade det visat sig möjligt att på kort tid anpassa antalet tjänstemän och arbetare efter behovet.

Sedan ett par år hade emellertid mera stabila förhållanden inträtt och därmed hade det varit möjligt att i viss omfattning giva de lokala förvaltningsmyndigheterna rätt att anställa och fastställa löner för tjänstemän, ehuru det alltjämt finge anses rationellt, att dylik nyanställning effektivt kontrollerades från den centrala ledningens sida.

Debatterna i riksdagen och tidningspressen under de senaste åtta åren syntes till fullo utvisa nödvändigheten av likformighet beträffande kraftkontrakten.

Vattenfallsstyrelsen hade stått inför det problemet att i möjligaste mån anpassa kraftkontrakten efter penningvärdets ändringar och dock icke frångå sin praxis med mångåriga kontrakt. Detta hade givetvis väsentligt komplicerat kontraktsbehandlingen.

Ville man å ena sidan bibehålla likformighet mellan olika avtal och å andra sidan i möjligaste mån anpassa avtalen efter de många skiftningar beträffande förutsättningarna, som förekomme, så åstadkommes detta enklast därigenom, att vederbörande kraftverksdirektör med lämpliga tidsmellanrum med centralförvaltningen muntligen diskuterade föreliggande kraftfrågor och att resultatet kontrollerades genom underskrift i vattenfallsstyrelsen. Men det vore givet att, i den mån förhållandena stabiliserades och det bleve, politiskt sett, lugn omkring kraftavsättningsfrågorna, ett mera decentraliserat arbetssätt kunde tillämpas.

I den mån vare sig de sakkunniga, riksdagens revisorer eller andra kontrollorgan gjort detaljanmärkningar mot vattenfallsverkets organisation, hade dessa inriktats därpå, att styrelsen underlåtit att centralisera viss verksamhet och fortfarande tillämpat ett mera decentraliserat arbetssätt. Lika visst som man vid den framtida utvecklingen borde kunna på vissa håll övergå till ett mera decentraliserat arbetssätt, lika ofrånkomligt syntes det, med de

krav på sträng likformighet, som ställdes från de kontrollerande statsorganens sida, bliva att på andra håll gå till ökad centralisering. I stort sett syntes kunna sägas, att de lokala förvaltningsorganens befogenhet inom vattenfallsverket de facto vore större än inom statens övriga affärsdrivande verk, även om som en sista kontroll undertecknandet av affärshandlingar skedde inom vattenfallsstyrelsen.

Även *lönenämnden* har i sitt utlåtande över sakkunnigbetänkandet berört denna fråga och därvid yttrat bland annat följande:

För sin del vill lönenämnden principiellt ansluta sig till den av de ekonomisakkunniga uttalade uppfattningen, att den fortsatta utvecklingen av verkets organisation bör gå ut på att åt de lokala myndigheterna delegera avgörandet av sådana ärenden, som lämpligen kunna av dem handläggas. Därigenom undvikas omgång i ärendenas behandling och onödig tyngd i den centrala ledningens arbetssätt.

Olägenheterna med en alltför stark centralisering äro för övrigt, i synnerhet för ett affärsverk sådant som statens vattenfallsverk, vilket för sin rörelses utveckling måste stå i nära kontakt med allmänheten, alltför uppenbara för att här behöva närmare belysas. Därest förvaltningen är alltför mycket koncentrerad till huvudstaden och de lokala myndigheterna sakna erforderlig befogenhet, löper man fara att den förhandlande allmänheten icke kommer i nog direkt beröring med sådana verkets representanter, med vilka den kan träffa mera ingående uppgörelser. Inom den industriella rörelsegren, statens vattenfallsverk företräder, torde också just de personliga, omedelbara underhandlingarna vara av särskild betydelse. Det synes då vara av vikt, att vattenfallsstyrelsens representanter ute i landet äro utrustade med sådan myndighet och så kvalificerade i övrigt, att de kunna föra dessa underhandlingar så långt som det med bevarande av nödig enhet och överensstämmelse i förvaltningen överhuvud taget kan vara förenligt.

Men denna de lokala myndigheternas befogenhet bör icke få förhindra, att en ständig samverkan upprätthålles mellan den centrala verksledningen och de lokala förvaltningsorganen. Särskilt gäller detta beträffande frågor av för landets näringsliv så ingripande betydelse som prissättningen av den elektriska energien. Det synes vara en angelägenhet av största vikt, att ledningen övar en ständig och fortlöpande kontroll just beträffande prissättningen å den elektriska kraften i syfte att å ena sidan vinna största möjliga likformighet vid prisregleringen och å andra sidan anpassa densamma efter de växlande förutsättningarna för kraftförbrukningen inom olika delar av landet. I detta sammanhang må ock erinras, att statens vattenfallsverk oaktat den kraftiga utvecklingen under senare år alltjämt i mångt och mycket är en organisation i vardande, som har att ständigt anpassa sig efter nya förhållanden, och att de lokala organen ännu icke torde hava vunnit den organisatoriska fasthet och styrka, som må krävas för mera självständigt handlande i nu berörda hänseenden.

Enligt vad vattenfallsstyrelsen anfört vinnes såväl likformighet mellan olika leveransavtal som ock avtalens anpassning efter de skiftande förutsättningarna enklast därigenom, att vederbörande kraftverksdirektör med lämpliga tidsmellanrum med centralförvaltningen muntligen diskuterar föreliggande kraftfrågor och att resultatet kontrolleras genom att avtalen underskrivas i vattenfallsstyrelsen. Det vill synas lönenämnden, att en sådan anordning innebär ett för kraftdistributionsfrågornas behandling lämpligt arbetssätt för den närmaste framtiden, i avvaktan på den erfarenhet framtiden härutinnan kan komma att erbjuda.

På ett område torde enligt nämndens förmenande en centralisation i ären-

denas behandling alltjämt böra bibehållas, nämligen med avseende å tillämpningen av gällande lönebestämmelser. En grundläggande princip vid den senaste löne regleringens genomförande var att söka åstadkomma största möjliga enhetlighet i löneförhållanden mellan olika grupper av befattningshavare såväl inom vederbörande verk som ock mellan de olika verken inbördes. Ett överlämnande i stor utsträckning åt de lokala förvaltningsorganen att bestämma i lithörande frågor skulle lätt kunna leda till att ett av syftena med det nya lönesystemet förfelades.

Inom lönenämnden har på denna punkt *avvikande mening* anförts av ledamoten Ernst Eriksson, som förklarat sig anse, att åtgärder för ökad befogenhet åt de lokala myndigheterna icke borde vidtagas, och till stöd härför anført bland annat, att det syntes giva större trygghet för ett objektivt bedömande av föreliggande frågor, om dessa avgjordes av ett kollegium eller efter utredning och föredragning av annan tjänsteman än om utredning verkställdes och beslut fattades av en och samma person.

Jag har ansett mig böra tämligen utförligt återgiva de gjorda uttalandena i detta spörsmål, enär det givetvis är av stor vikt för ett rationellt bedrivande av vattenfallsverkets verksamhet, att centralförvaltningens och lokalförvaltningarnas inbördes befogenhet blir på ett lämpligt sätt avvägd. Principiellt finner jag, lika med ekonomisakkunniga och lönenämnden, önskvärt att efter den av kristiden framkallade starka centraliseringen utvecklingen ledes i riktning mot att de lokala myndigheterna överlämnas avgörandet av sådana ärenden, vilka lämpligen kunna självständigt handläggas av dessa myndigheter.

Departements-
chefen.

Vad angår de betydelsefulla kraftförsäljningsfrågorna, måste man dock härvid framgå med varsamhet. Ännu hava enhetliga krafttaxor icke kunnat fastställas, och även då så framdeles skett kunna i många fall affärstransaktionens omfattning och andra omständigheter föranleda särskild handläggning av kraftförsäljningsärende. Allteftersom erfarenheten växer, förhållandena stabiliseras och fasta taxor samt normer i övrigt bliva fastställda, lär emellertid befogenhet i begränsad utsträckning kunna tillerkännas lokalförvaltningarna att själva träffa leveransavtal. Uppenbart är likväl att, såsom för övrigt redan nu är förhållandet, all förberedande verksamhet för kraftavsättning bör ske genom lokalförvaltningarna, vilka komma i direkt förbindelse med allmänheten. Givetvis bör härvid i mån av behov samråd med centralförvaltningen äga rum.

Beträffande vissa andra frågor, t. ex. när det gäller upphandling i större skala av materialier, som äro behöfliga för flera av verkets organ, kan en jämförelsevis långt driven centralisation ofta vara av ekonomisk betydelse. Likaså torde, på sätt lönenämnden framhållit, under alla förhållanden böra iakttagas, att i frågor rörande tillämpningen av gällande avlöningsbestämmelser en central handläggning alltjämt bibehålles i den utsträckning, som erfordras för att säkerställa en möjligast enhetlig praxis på detta område.

Det bör naturligen i första hand ankomma på vattenfallsstyrelsen att med ledning av här angivna riktlinjer bedöma och avgöra, på vilka områden

och i vilken omfattning ökad decentralisering bör komma till stånd. Jag förutsätter att styrelsen, med beaktande av vad i förevarande sammanhang uttalats i denna fråga, ägnar spörsmålet fortsatt uppmärksamhet samt vidtager de åtgärder vilka därvid må finnas påkallade.

Förråds-
och upp-
handlings-
väsendet.

De sakkunniga hava vidare berört förråds- och upphandlingsväsendet inom vattenfallsverket.

Beträffande förhållandena i detta avseende vid tiden för de sakkunnigas behandling av frågan hava de sakkunniga omnämmt följande:

Den centrala ledningen av förråds- och upphandlingsväsendet, särskilt såvitt angår kraftverksrörelsen, omhänderhaves av ett inom styrelsens kraftverksbyrå inrättat förrådskontor med en byrådirektör såsom föreståndare. Ett för kraftverken gemensamt förråd finnes i Västerås. Dessutom hålla olika lokalförvaltningar större eller mindre lokala förråd. I Trollhättan finnas särskilda förråd för dels Trollhätte kraftverk, dels Trollhätte kanalverk. Under byggnadsbyrån lyder det s. k. byggnadscentralförrådet; till detta förråd hava sammanförts åtskilliga maskiner, mudderverk m. m., som anskaffats för nu fullbordade anläggningsarbeten. Maskinerna och mudderverken uthyras även till utomstående; i den mån antagliga anbud erhållas, försäljas de maskiner, som icke anses vidare erforderliga för verkets behov.

Befogenhet att självständigt besluta i fråga om behövliga upphandlingar och entreprenader har överlämnats till cheferna för vederbörande byråer samt till vissa andra avdelningsföreståndare inom styrelsen ävensom till lokalförvaltningscheferna, allt inom vissa närmare angivna belopp.

Under hänvisning till en i betänkandet intagen tablå rörande storleken av förråd och upphandlingar ävensom den därmed sysselsatta personalen vid vissa avdelningar hava *de sakkunniga* vidare anfört bland annat följande:

Det ville förefalla, som om den med hithörande göromål sysselsatta personalen vore anmärkningsvärt stor i förhållande till rörelsens omfattning.

Beträffande upphandlingsfrågornas handläggning i styrelsen hade det förefallit de sakkunniga, som om någon koncentration av dessa ärenden skulle kunna med fördel äga rum. Bland annat syntes de uppköp, som nu verkställdes å byggnadsbyrån för det därunder lydande byggnadscentralförrådet, kunna ombesörjas genom kraftverksbyråns förrådskontor. Det ville också synas, som om det icke borde möta något hinder att låta i huvudsak all upphandling för Älvkarleby kraftverks räkning gå genom kraftverksbyråns förrådskontor.

Det syntes vidare kunna ifrågasättas, huruvida icke byggnadscentralförrådet framdeles kunde upphöra att förvaltas såsom en särskild avdelning. Mudderverken och de för verksamheten icke vidare erforderliga arbetsmaskinerna borde försäljas, så snart möjlighet yppade sig till en realisation, som ej med hänsyn till priserna ställde sig för verket ofördelaktig, och övriga materialier och inventarier torde kunna övertagas av förrådet i Västerås. Genom en dylik anordning uppkomme möjlighet till viss personalminskning inom styrelsen.

Vid besök i Trollhättan hade de sakkunniga undersökt arbetet vid kraftverkets och kanalverkets förråd på platsen. Dessa förråd vore organiserade såsom från varandra skilda avdelningar. Något planmässigt samarbete mellan

de båda förråden syntes icke förekomma. Enligt vad de sakkunniga in hämtat hade emellertid frågan om åstadkommande av samverkan i någon form mellan förråden varit föremål för undersökning genom vattenfallsstyrelsens försorg. De planer, som därvid dryftats, hade avsett, bland annat, att en uppdelning skulle komma till stånd mellan de båda förråden så, att viss materiel (exempelvis byggnadsmateriel) skulle av kanalverket lagras och tillhandahållas kraftverket, vars förråd i stället skulle även för kanalverkets räkning anskaffa vissa andra materialier (t. ex. elektrisk materiel).

De åtgärder beträffande förrådsverksamheten i Trollhättan, som sålunda inom styrelsen övervägts, innebure, att dubbellagring av vissa varuslag skulle upphöra, och så till vida skulle ett genomförande av dessa åtgärder betyda en förenkling av organisationen. Vartdera förrådet skulle härigenom få sitt speciella, i huvudsak avgränsade verksamhetsområde. De sakkunniga hade emellertid kommit till den uppfattningen, att det riktigaste vore att helt sammanslå de båda förråden. De sakkunniga hade dock icke varit i tillfälle att utarbeta någon detaljerad plan för genomförande av en sammanslagning eller för den personalorganisation, som skulle komma att krävas vid det sammanslagna förrådet. Utarbetandet av en dylik plan syntes böra ankomma på styrelsen själv.

Under överläggningar rörande hithörande frågor hade från verksledningens sida meddelats, att frågan om allmänna regler för inköps- och förrådsverksamhetens ordnande sedan någon tid varit föremål för utredning inom styrelsen och att därvid vissa riktlinjer för utvecklingen på dessa områden uppdragits. Sammanfattningsvis kunde dessa riktlinjer karakteriseras så, att avsikten vore att efter en enhetlig plan anordna samverkan mellan de olika inköps- och förrådsorganen, så att det i möjligaste mån undvekes, att flera organ sysslade med inköp eller lagring av samma varuslag. Sålunda skulle en bestämd gränslinje uppdragas mellan de inköp, som skulle göras av kraftverksbyrån, och de, som ankomme på byggnadsbyrån. Likaledes skulle en uppdelning av förrådsverksamheten ske mellan kraftverket och kanalverket i Trollhättan. Kraftverkets och kanalverkets förråd i Trollhättan liksom också byggnadscentralförrådet skulle allt fortfarande bibehållas såsom skilda organisationer. Att för närvarande gå längre än till dessa nu i korthet antydda åtgärder funne verksledningen ur olika synpunkter icke tillrädligt.

De planerade åtgärderna innebure otvivelaktigt framsteg i jämförelse med nu rådande förhållanden. Enligt de sakkunnigas uppfattning innefattade den organisation, som av de sakkunniga blivit i sina huvuddrag angiven, principiellt sett en mera rationell ordning. De sakkunniga ansåge därför, att en utveckling i den riktning, som av de sakkunniga blivit antydd, borde i fortsättningen eftersträvas, även om det med hänsyn till föreliggande omständigheter befunnos nödvändigt att för närvarande stanna vid de omläggningar i förrådsorganisationen, som verksledningen hade för avsikt att genomföra.

I sitt utlåtande över sakkunnigförslaget har *vattenfallsstyrelsen* på denna punkt till en början framhållit, att styrelsen i sitt den 17 december 1928 avgivna förslag rörande verkets organisation och personalbehov till väsentlig del berört endast sådana frågor, som borde föranleda beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen. Emellertid hade sedermera organisationens detaljer alltfört varit föremål för bearbetning. Förråds- och upphandlingsfrågor hade upptagits till förnyad granskning på våren 1929, redan innan de sakkunniga börjat sitt arbete beträffande vattenfallsverket. I den mån utredningarna

på detta område inom verket blivit färdiga och prövade, hade förändringar gjorts, vadan de nu rådande förhållandena ej oväsentligt avveke från dem, som de sakkunniga iakttagit. På samma gång hade även den förändringen inträtt, att styrelsens egna byggnadsarbeten änyo rätt betydligt ökats, och de komme säkerligen under de närmaste åren att få en ännu större omfattning. Den relativt stora förrådspersonal i förhållande till omsättningen, som de sakkunniga ansett sig kunna konstatera, hade sålunda delvis varit en tillfällighet. Efter de nu genomförda eller under genomförande varande förändringarna komme personalbeståndet vid de i betänkandet omnämnda förråden att minska med 2 à 3 personer.

Mot vissa av de sakkunniga anförda meningar har styrelsen härefter framfört i huvudsak följande erinringar:

Då i betänkandet framhållits, att de uppköp, som nu verkställdes å byggnadsbyrån för det underlydande byggnadscentralförrådet, kunde ombesörjas genom kraftverksbyråns förråds kontor, hade de sakkunniga förbisett, att å sistnämnda förråds kontor ej finnes erforderlig sakkunskap. Skulle detsamma kunna ombesörja dylika inköp, måste det sålunda utrustas med motsvarande sakkunnig kraft.

På ungefär samma sätt vore det med den framkastade tanken, att byggnadscentralförrådets förvaltning skulle övertagas av det under kraftverksbyrån lydande förrådet i Västerås. Detta vore helt enkelt ej rimligt, ty där finnes ingen, som hade sakkunskap i fråga om det, som nu och för lång tid framåt komme att utgöra det väsentliga i byggnadscentralförrådet.

De förslag, som framställdes från de sakkunnigas nämnda utgångspunkter, kunde sålunda icke följas.

I detta sammanhang syntes ytterligare böra sägas några ord om byggnadscentralförrådet, som de sakkunniga ifrågasatt framdeles böra upphöra att förvaltas såsom särskild avdelning, samt om ledningen av detsamma.

Under begreppet byggnadscentralförrådet sammanfattades det för styrelsens byggnadsarbeten erforderliga beståndet av större arbetsmaskiner såsom grävmaskiner, mudderverk, mudderelevator, pontonkran, bogserbåtar och pråmar, gruvhissar, stenkrossar, större lastkranar, lokomotiv och vagnar, kompressorer och bergborrmaskiner m. m. samt räls o. d. Då dessa inventarier ej vore i användning, förvarades de i depåer eller hade under de sista åren, då styrelsens byggnadsverksamhet varit ganska ringa, uthyrts. Särskilt hade detta varit fallet med muddringsmaterielen, med vilken gjorts betydande arbeten vid hamnbyggnader, till väsentlig del utförda med allmänna medel.

Då det vore nödvändigt att för nedbringande av byggnadskostnaderna i stor utsträckning använda arbetsmaskiner, vore det klart, att ett klokt och effektivt disponerande av större, dyrbara maskiner och arbetsredskap med skarp övervakning av deras handhavande utgjorde ett mycket viktigt led i den centrala ledningen av byggnadsverksamheten, och det borde väl utan tvekan vara klart, att byggnadscentralförrådets ledning måste vara underställd överingenjören för byggnadsbyrån samt att han måste hava till sitt förfogande en väl kvalificerad kraft för denna mycket viktiga uppgift. Då styrelsens byggnadsverksamhet numera betydligt ökats och under åtskilliga år framåt komme att bliva av rätt stor omfattning, tedde sig förslaget att just nu indraga ledningen för byggnadscentralförrådet och slopa organisationen för dess handhavande såsom framställt utan tillräcklig kännedom om förhållandena.

Vid de snart förestående arbetena för Vänerens reglering måste utföras betydande muddringsarbeten. Om mudderverken skulle försäljas, syntes få övervägas, sedan nämnda arbeten utförts.

Klart vore, att styrelsen komme att anpassa personalen vid byggnadsbyråns förrädsavdelning, utav vilken ingen vore ordinarie, efter det från tid till annan föreliggande behovet.

Vattenfallsstyrelsen har vidare lämnat en redogörelse för resultatet av dess under 1929 gjorda utredning rörande förräds- och upphandlingsfrågornas ordnande, av vilken redogörelse här må återgivas följande:

Den hittillsvarande organisationen vore naturligt uppkommen därav, att verkets hela utveckling växt fram på tre olika avdelningar, *kraftverken*, *kanalverken* och *byggnadsavdelningen*. Det syntes vara ganska klart, att förrädsfrågornas behandling för dessa olika områden krävde fackkunskap av helt olika natur. Det vore da också tydligt, att man ej kunde sätta en gemensam ledning för dessa områdens förrädsfrågor utan att utrusta densamma med sakkunniga hjälpkrafter på de båda huvudområdena, byggnadsfacket och det elektriska facket. En centralisation av alla förrädsfrågor, som förekomme på de olika avdelningarna inom styrelsen, skulle därför fordra upprättande av en självständig förrädsavdelning (byrå) med på olika områden sakkunniga krafter samt med direkt föredragning för generaldirektören. Det vore möjligt, att en sådan anordning en gång framdeles kunde bliva lämplig. Men med hänsyn till förrädsrörelsens nuvarande omfattning och till önskvärdheten av att undvika omgång ansåge styrelsen, att man för närvarande borde inskränka sig till att, med bibehållande av de på kraftverks- och byggnadsbyråerna befintliga specialkunniga krafterna, söka åvägbringa intimest möjliga samverkan mellan de nuvarande förrädsorganen.

Erfarenheten hade visat, att man till undvikande av transporter och lagringskostnader finge billigaste pris genom en klok avvägning mellan »grosshandelsköp» samt köp med mera begränsad omfattning. Inköpen borde därför till en del verkställas genom styrelsens organ, till en del genom de lokala organen. För att få klara gränser mellan de olika förrädsorganens inköpsbefogenhet och de olika förrädens lagerhållning hade styrelsen därför den 9 januari 1930 utfärdat »Anvisningar beträffande statens vattenfallsverks förrädsorganisation och dess verksamhet», som klart och tydligt angäve, hur arbetsfördelningen mellan de olika förrädsorganen skulle ordnas för den närmaste framtiden. Genom dessa anvisningar hade även inköpen ytterligare centraliserats. De lokala driftverkens egna upphandlingar, vilkas tidigare omfattning kunde uppskattas till omkring 10 % av det totala upphandlingsbeloppet för dem, skulle sålunda därigenom komma att successivt begränsas till ungefär hälften mot förut.

Styrelsen finge i övrigt hänvisa till nämnda »anvisningar».

Med anledning av de sakkunnigas kritik av förrädsförhållandena i Trollhättan samt deras förslag, att kanalverkets och kraftverkets förråd där skulle sammanföras till en enhet, har styrelsen yttrat:

Enligt styrelsens mening bör man i detta avseende ej gå längre, än som framgår av förenämnda »anvisningar». Kanalverkets förråd består till alldeles väsentlig del av materialier för och reservdelar till slussportar med maskineri m. m. dylikt, timmer och annat grovt virke samt nödiga partier byggnadsredskap och byggnadsmaterialier och måste ur transportsynpunkt bibehållas på sin nuvarande plats. Däremot skall hallandet av elektriska förnödenheter upphöra. Inköpen äro på bästa sätt ordnade genom »anvisningarna». För varden av kanalverkets förråd anses för framtiden endast en tjänsteman behövlig, som får fullt arbete.

Styrelsen förklarar slutligen, att med de åtgärder, som sålunda vidtagits, styrelsen ansåge förrädsfrågorna tillfredsställande ordnade för nuvarande

förhållanden men att en ständig anpassning efter ändrade förhållanden naturligtvis måste ske.

Lönenämnden har på denna punkt icke gjort något uttalande.

Departements-
chefen.

När det gäller upphandlings- och förrådsfrågor torde, såsom jag nyss antytt, av naturliga skäl en tämligen långt driven centralisation i ärendenas handläggning ofta kunna vara ur ekonomisk synpunkt fördelaktig. Härvid förutsättes dock givetvis, att handläggningen är ordnad på sådant sätt, att garanti vinnes för erforderlig sakkunskap beträffande de olika huvudgrenar av verksamheten, som förrådsväsendet har till uppgift att tillgodose. Det synes icke vara uteslutet, att framdeles åtgärder för en ytterligare ökad koncentration av förråds- och upphandlingsväsendet inom vattenfallsverket kunna visa sig påkallade, varvid måhända — såsom vattenfallsstyrelsen antytt — bör övervägas lämpligheten av att, i anslutning till den organisation som råder inom telegrafverket och statens järnvägar, inrätta en särskild byrå inom vattenfallsstyrelsen för dessa ärendens behandling. För närvarande finner jag emellertid i likhet med vattenfallsstyrelsen icke anledning att ifrågasätta särskilda åtgärder för ökad centralisering av förevarande ärendens handläggning utöver dem, vilka nyligen genomförts med anledning av den utav styrelsen verkställda utredningen i frågan och vilkas huvudsakliga innebörd i det föregående angivits. Styrelsen torde dock alltjämt böra ägna spörsmålet uppmärksamhet.

Andra
allmänna
spörsmål.

Ekonomisakkunniga hava vidare uppehållit sig vid bland annat frågan om grunderna för avlöning åt icke-ordinarie personal vid vattenfallsverket. I detta spörsmål tarvas ytterligare utredning före en slutlig prövning. De sakkunnigas betänkande jämte däröver avgivna yttranden torde ock i denna del få remitteras i första hand till statskontoret för utlåtande. Med denna fråga, som i och för sig icke är av beskaffenhet att påkalla beslut av riksdagen, sammanhänger i viss mån det av de sakkunniga jämväl berörda spörsmålet om proportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie personal vid verket, i det att en omläggning av grunderna för den icke-ordinarie personalens avlöning i anslutning till ett av de sakkunniga framställt förslag måhända torde kräva någon förskjutning i nuvarande proportion mellan nämnda personalkategorier. Till sistnämnda fråga, vars lösning dock icke inverkar på storleken av den totala personaluppsättningen inom verket eller på dennas fördelning på olika tjänstegrader, är jag sålunda icke heller beredd att nu taga ståndpunkt. Dessa spörsmål inverka emellertid icke på de förslag beträffande verkets personalorganisation, som framlagts av de sakkunniga.

Personalorga-
nisationen.

Jag övergår nu till behandling av de sakkunnigas förslag beträffande personalorganisationen vid vattenfallsverket, därvid jag gör början med personalförhållandena inom vattenfallsstyrelsen. I samband med denna behandling kommer jag även att, i anslutning till de sakkunnigas framställning, lämna en översikt över de förslag med avseende å personalorganisa-

tionen. som av vattenfallsstyrelsen framställt i dess förberörda utredningar den 11 november 1926 och den 17 december 1928. Beträffande den närmare motiveringen för dessa förslag tillåter jag mig emellertid att, i den mån densamma ej i det följande återgives, hänvisa till handlingarna i ärendet, vilka bland annat innehålla utförliga redogörelser rörande arbetets omfattning samt personaluppsättning m. m. under senare år.

I detta sammanhang vill jag förutskicka, att de redogörelser beträffande personaluppsättningen å vattenfallsstyrelsens olika byråer, som lämnats av ekonomisakkunniga och som i det följande komma att återgivas, hänföra sig till tidpunkten för de sakkunnigas besök i styrelsen. Sedan dess hava beträffande vissa byråer en del huvudsakligen mindre betydande jämkningar vidtagits i personaluppsättningen, särskilt å byggnadsbyrån, där viss personalökning föranletts av ökad byggnadsverksamhet. Då dessa jämkningar emellertid icke äro av beskaffenhet att beröra de förslag till ändringar i personalorganisationen, som i ärendet framlagts, anser jag mig icke behöva här redogöra för nämnda jämkningar.

Till kraftverksbyråns handläggning höra ärenden rörande kraftverkens affärsrörelse och drift, förrådsväsendet vid kraftverksförvaltningen samt vissa gemensamma upphandlingar, personalen vid kraftverksbyrån och kraftverksförvaltningen, remisser angående beviljande av lån ur kraftverkslänefonden m. m. samt vissa anläggnings- och underhållsarbeten för kraftverken.

Fragor om anläggnings- och underhållsarbeten handläggas å en *anläggningsavdelning*, övriga ärenden å en *förvaltningsavdelning*.

Å kraftverksbyrån tjänstgjorde vid tiden för de sakkunnigas besök jämte överdirektören följande personal:

Kraftverks-
byrån.

Förvaltningsavdelningen.

1 förste byrådirektör.

Chefskontoret.

2 extra byrådirektörer

1 byråingenjör

1 extra biträdande byråingenjör

1 extra biträdande ingenjör

1 extra ritare.

Expeditionen.

1 kontorsskrivare

1 kansliskrivare

1 extra kontorsbiträde.

Skrivkontoret.

1 kansliskrivare

2 extra kanslibiträden

2 kontorsbiträden

1 extra kontorsbiträde.

Driftkontoret.

1 förste byråingenjör

1 extra ingenjör

1 extra biträdande ingenjör

1 kontorsskrivare

1 kanslibiträde

1 extra kanslibiträde

1 extra kopistbiträde

1 extra kontorsbiträde.

Förrådskontoret.

1 byrådirektör

1 bokhållare

1 kontorsskrivare.

Elektriska laboratoriet (i Uppsala).

1 extra byråingenjör

1 extra förste reparatör.

<i>Anläggningsavdelningen.</i>	1 extra biträdande byråingenjör
1 förste byrådirektör.	1 ritare
<i>Upphandlings- och utredningskontoret.</i>	1 extra forstbiträde
1 förste byråingenjör	1 extra kopistbiträde
1 extra byråingenjör	1 extra kanslibitråde.
1 extra biträdande byråingenjör.	
<i>Konstruktionskontoret.</i>	<i>Husbyggnadskontoret.</i>
1 extra biträdande byråingenjör	1 föreståndare med avlöning som extra
1 extra biträdande ingenjör	förste byråingenjör
2 ritare	1 extra biträdande ingenjör
1 extra ritare	1 extra byggmästare.
2 kanslibiträden	
1 extra kopistbiträde.	<i>Provningsanstalten (i Älvkarleö).</i>
<i>Linjekontoret.</i>	(1 driftchef) ¹
1 byrådirektör	1 extra ingenjör
1 extra jägmästare	1 extra biträdande instrumentmakare
	1 extra ritbiträde.

Enligt den år 1920 beslutade organisationen voro för kraftverksbyrån avsedda följande ordinarie tjänster i sådan tjänsteställning, att de skulle till antalet fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen, nämligen 2 förste byrådirektörer, 1 byrådirektör, 4 förste byråingenjörer, 1 byråingenjör och 1 kontrollör. Beträffande dessa befattningar har icke vidtagits annan ändring än att kontrollörsbefattningen, vilken var avsedd för placering å förrådskontoret, från och med den 1 juli 1922 indragits. Dessutom har från och med den 1 juli 1925 inrättats en byrådirektörstjänst, vars innehavare placerats såsom föreståndare för linjekontoret. Av de fyra förste byråingenjörsbefattningarna är en för närvarande vakant. Innehavaren av en annan förste byråingenjörsbefattning har under de senaste åren tjänstgjort såsom biträde åt föreståndaren för en inom kraftverksbyrån provisoriskt anordnad avdelning för de norrländska kraftverken och är för närvarande medhjälpare åt den från och med den 1 juli 1929 tillsatte kraftverksdirektören för nämnda kraftverk.

Vattenfallsstyrelsens skrivelse den 11 november 1926 innehöll beträffande kraftverksbyrån huvudsakligen följande:

Styrelsen lämnade en redogörelse för den utvidgning, som sedan år 1920 ägt rum av kraftverksbyråns verksamhetsområde, och anförde bland annat, att det fastställda antalet ordinarie befattningshavare måste anses utgöra ett minimum med hänsyn till arbetets stora omfattning och till dess krävande beskaffenhet. Att förglömma vore ej heller, att byråns verksamhet till följd av tillkomsten av nya distributionsområden, ökningen i förbrukningen av elektrisk energi och det ökade samarbetet med enskilda kraftföretag befunne sig i fortfarande utveckling. Under erinran om sitt i skrivelse den 29 september 1926 framlagda förslag om inrättande av en särskild lokalförvaltning för de norrländska kraftverken anförde styrelsen vidare, att i samband med genomförandet av detta förslag en ordinarie förste byrå-

¹ Såsom chef för anstalten tjänstgör driftchefen vid Älvkarleby kraftverk.

ingenjörsbefattning vid byrån sannolikt borde överflyttas till den nya lokal-förvaltningen och samtidigt förändras till direktörsassistentbefattning i samma lönegrad. I övrigt framförde styrelsen icke något förslag om ändring i byråns personalorganisation.

I sin sedermera avlatna *skrivelse* den 17 december 1928 anförde *vattenfallsstyrelsen* beträffande kraftverksbyråns organisation ytterligare bland annat följande:

Det vore uppenbart, att den ökade försäljningen av kraft och därav föranledda stegrade inkomster icke vunnits utan ett betydande arbete för ackvisition, förhandlingar, kontraktssuppgörelser, planläggning och nybyggnad av distributionsanläggningar samt ett ökat arbete för driften. Härtill hade kommit ett oavlatligt arbete på fullkomnande av driftsäkerheten samt för ökning av krafttillgången i möjligaste mån inom ramen för befintliga anläggningar. Det syntes vara klart, att under de förhållanden, som sålunda utvecklats inom kraftverksbyråns verksamhetsområde, det icke finnes någon möjlighet att föreslå någon annan inskränkning av den ordinarie personalen vid byrån än som föranleddes av den förut omnämnda förändringen av en förste byråingenjörsbefattning vid byrån till en direktörsassistentbefattning vid lokalförvaltningen för de norrländska kraftverken. Fastmer skulle av nyss angivna skäl en ökning av kraftverksbyråns ordinarie personal vara motiverad, men vattenfallsstyrelsen ansåge sig dock icke böra för det dåvarande framställa begäran om dylik ökning. I överensstämmelse med det anförda ansåge styrelsen det vara nödvändigt, att en vakant förste byråingenjörsbefattning vid kraftverksbyrån bleve besatt med ordinarie innehavare.

Med avseende å personaluppsättningen för kraftverksbyrån hava *ekonomisakkunniga* yttrat följande:

Efter de överläggningar, som de sakkunniga varit i tillfälle att hålla med verkets chef och vid vilka även berörts frågan om anordningen av arbetet å kraftverksbyrån, hava de sakkunniga icke funnit anledning att framställa något förslag rörande ändring i byråns organisation. Mot förslaget att överflytta en förste byråingenjörstjänst vid byrån till kraftverksförvaltningen för Norrland och därvid utbyta densamma mot en direktörsassistentbefattning är från de sakkunnigas sida icke något att erinra. Ej heller finna de sakkunniga anledning motsätta sig, att den i styrelsens framställningar omnämnda vakanta förste byråingenjörstjänsten besattes med ordinarie innehavare.

Lönenämnden har icke framställt någon erinran mot vad sålunda föreslagits.

Såsom förut omnämnts, beslöts vid 1929 års riksdag inrättandet av en ordinarie befattning såsom kraftverksdirektör för de norrländska kraftverken. Detta beslut motiverades huvudsakligen med den starka utveckling, som statens kraftverksrörelse i mellersta och övre Norrland på senare tid undergått, en utveckling som kunde antagas komma att ytterligare fortgå, bland annat genom de då planerade och sedermera av 1929 års riksdag beslutade anläggningarna dels vid Porjus för utvidgning av kraftverket därstädes, dels ock vid Sillre för beredande av krafttillskott till Norrfors kraftverk. I samband med förslaget rörande denna befattning omnämndes även vattenfallsstyrelsens framställning om förändring av en förste byråingenjörstjänst till

Departements-
chefen.

direktörsassistentbefattning. Sistnämnda förslag avsåg överflyttande till den nya norrländska kraftverksförvaltningen av en befattning, vars innehavare dittills tjänstgjort som biträde åt föreståndaren för den inom kraftverksbyrån provisoriskt anordnade s. k. Norrlandsavdelningen. Med prövning av sistberörda förslag ansågs emellertid kunna anstå i avvaktan på den blivande granskningen av vattenfallsverkets personalbehov, detta särskilt med hänsyn till att den nya kraftverksförvaltningen befanns böra under lämplig övergångstid förläggas till Stockholm.

Behovet av ifrågavarande direktörsassistentbefattning synes mig vara till fullo ådagalagt. På grund härav och då jag ej har något att erinra mot att densamma kommer till stånd genom omändring av en förste byråingenjörbefattning å kraftverksbyrån, tillstyrker jag vattenfallsstyrelsens och de sakkunnigas förslag i denna del.

Vad i ärendet anförts angående omfattningen av kraftverksbyråns uppgifter, särskilt med hänsyn till den under senare år skedda och alltjämt fortgående ökningen av kraftdistributionen, föranleder mig att i likhet med de sakkunniga förorda, att någon annan ändring i byråns ordinarie personalbestånd icke nu vidtages. Därest riksdagen biträder denna uppfattning, har jag för avsikt att längre fram tillstyrka beslut om återbesättande av den nu vakanta förste byråingenjörbefattningen å byrån.

Kanal- och
fastighets-
byrån.

Å kanal- och fastighetsbyrån handläggas ärenden rörande kanalverkets förvaltning, fastighetsförvaltningen, förrådsväsendet vid kanalverken och fastighetsförvaltningen, personalen vid kanal- och fastighetsbyrån, kanalverken och fastighetsförvaltningen samt vissa för olika förvaltningsgrenar gemensamma frågor, nämligen om grunder för upplåtande av tjänstebostäder åt verkets personal m. m. samt vissa frågor rörande verkets tjänstelokaler i Stockholm.

Å byrån tjänstgjorde vid tiden för de sakkunnigas besök, jämte byråchefen, följande personal:

1 byråingenjör	1 extra kanslibiträde
1 biträdande ingenjör	1 extra lantmätare
1 kansliskrivare	1 extra kopistbiträde.

Beträffande *kanal- och fastighetsbyråns tillkomst* må erinras, att enligt det organisationsförslag, som framlades i vattenfallsstyrelsens omförmälda skrivelse den 17 september 1918, bland de ordinarie byråerna skulle ingå en teknisk förvaltningsbyrå. Till denna byrå skulle höra ärenden angående under vattenfallsverkets förvaltning ställda kanaler och fastigheter — dessa senare i den mån de icke toges i anspråk för kraftverksförvaltningens eller byggnadsavdelningens räkning — samt utnyttjade eller utarrenderade vattenfall ävensom andra tekniska ärenden, som generaldirektören funne lämpligt hänskjuta till byrån. Av de vid denna byrå behövliga högre tjänstemännen skulle till en början endast byråchefen uppföras på ordinarie stat och de övriga tills vidare anställas på extra stat i avvaktan på ytterligare erfarenhet om huru byrån lämpligen borde vara organiserad. Vid sidan av den tekniska förvaltningsbyrån tänkte sig styrelsen en teknisk utredningsbyrå,

vilken skulle verkställa utredningar och upprätta förslag i fråga om anläggning av nya kraftverk och utförande av sjö- och flodregleringar ävensom handhava andra utredningsarbeten av huvudsakligen vattenteknisk natur. Sistnämnda byrå skulle emellertid icke uppföras på ordinarie stat.

Kommunikationsverkens lönekommitté motsatte sig den föreslagna tekniska förvaltningsbyråns uppförande på ordinarie stat. Härvid anförde kommittén bland annat, att kommittén ingalunda ville bestrida, att inom vattenfallsstyrelsen förekomme en mängd ärenden av teknisk natur, som icke direkt tillhörde kraftverksförvaltningen eller den tilltänkta byggnadsavdelningen, och att för dessa ärenden åtminstone framdeles syntes erfordras en ordinarie byrå. Däremot kunde kommittén icke finna det vara nödigt, att för sådant ändamål inrättades två särskilda byråer, tekniska förvaltningsbyran och tekniska utredningsbyrån, av vilka visserligen den senare tills vidare skulle vara å extra stat. Ett ytterligare stöd för denna sin uppfattning hade kommittén funnit däruti, att enligt styrelsens förslag å tekniska förvaltningsbyrån erfordrades allenast en ordinarie tjänsteman i högre grad, nämligen byråchefen, något som syntes kommittén giva vid handen, att arbetet å denna byrå skulle bliva av jämförelsevis liten omfattning. De ärenden, som enligt förslaget skulle handläggas å tekniska förvaltningsbyrån, ansåge lönekommittén böra, i den mån de icke lämpligen kunde överföras till annan byrå eller handläggas i särskild ordning, tills vidare anförtros åt en extra föredragande inom styrelsen.

Med anledning av kommitténs uttalanden i denna fråga lämnade vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 7 februari 1919 en utförlig redogörelse för den ifrågasatta tekniska förvaltningsbyråns arbetsuppgifter och utvecklade närmare skälen för en dylik byrås inrättande. Styrelsen uttalade härvid bland annat, att de arbetsuppgifter, som avsetts för den tekniska förvaltningsbyrån, vore så omfattande och av så betydelsefull natur, att de till fullo motiverade inrättande inom styrelsen av en särskild byrå för desammas handhavande. Därjämte fann styrelsen det vara uppenbart, att ett försök att uppdelade dessa arbetsuppgifter på de övriga byråerna skulle medföra dels en synnerligen olycklig splittring av ärenden, som måste handläggas i samband med varandra, dels en för stark belastning å de andra byråerna.

I enlighet med vattenfallsstyrelsens förslag upptogs i den år 1920 beslutade organisationen en ordinarie teknisk byrå eller, såsom byrån benämndes i styrelsens den 30 juni 1920 utfärdade nya instruktion, en kanal- och fastighetsbyrå.

Utom chefen för byrån upptog den av riksdagen godkända staten en ordinarie byråingenjörstjänst, avsedd för placering å byrån. Sistnämnda tjänst hade inrättats med anledning av en av vattenfallsstyrelsen den 24 oktober 1919 gjord framställning.

Beträffande den centrala organisationen för handläggning av ärenden rörande kanal- och fastighetsförvaltningen yttrade *vattenfallsstyrelsen* i sin förutnämnda *skrivelse den 11 november 1926* följande:

Vid överläggning rörande organisationen hade framkastats tanken på att indraga kanal- och fastighetsbyrån och i huvudsak överlämna de denna byrå tillhörande ärendena till byggnadsbyrån, varigenom en ny huvudavdelning

av större omfattning skulle bildas. Administrativa byrån och kameralbyrån skulle däremot fortfarande bestå och utöva sina nuvarande funktioner, möjligen med tillägg av ett eller annat slag av ärenden, som kunde överflyttas från kanal- och fastighetsbyrån. En sådan omorganisation skulle måhända kunna medföra viss förenkling vid föredragningen inför generaldirektören och vid styrelseplenum. Som lejonparten av de ärenden, som handlades av kanal- och fastighetsbyrån, vore tekniskt betonad, kunde det ej heller ligga något organisationsmässigt oriktigt i en sammanslagning av antydd art. Men någon besparing i förvaltningskostnader skulle under rådande förhållanden icke därigenom kunna avvägras, enär kanal- och fastighetsbyråns personal vore fullt sysselsatt och skulle få full sysselsättning, även om den inordnades under den utvidgade byggnadsbyrån. Det borde även understrykas, att beredningen av de på kanal- och fastighetsbyrån fallande ärendena handhafs på ett sakkunnigt och ändamålsenligt sätt och att i detta avseende någon fördel genom dylik sammanslagning icke skulle ernås. Vid sådant förhållande och då det enligt vattenfallsstyrelsens uppfattning för tillfället främst gällde förslag till besparingar men endast i andra rummet sådana omorganisationsfrågor, som icke medförde sådana, hade styrelsen icke i detta sammanhang ansett sig böra gå ifrågavarande spørsmål närmare in på livet. Styrelsen komme emellertid att fortfarande ägna sin uppmärksamhet åt hithörande frågor.

I *skrivelsen den 17 december 1928* återkom styrelsen till de sålunda berörda frågorna och anförde därvid, att styrelsen vid förnyat överbäggande av frågan hur de ärenden, kanal- och fastighetsbyrån handlade, skulle fortsättningsvis behandlas, kommit till den bestämda slutsatsen, att det för den tid, som nu kunde överblickas, vore både billigast och bäst att hava en särskild föredragande för de grupper av ärenden, det här gällde. Styrelsen ansåge sig därför ej böra föreslå någon ändring i förevarande avseende.

Beträffande den å byrån anställda personalen föreslog emellertid styrelsen i sistnämnda skrivelse, att den ordinarie byråingenjörstjänsten måtte sättas på övergångsstat. Med all säkerhet komme, anförde styrelsen, allt fortfarande behov av en biträdande ingenjör att finnas vid byrån, men åtskilligt talade för att denna befattning gjordes till extra.

Kommunikationsverkens lönenämnd berörde i sitt den 24 januari 1929 avgivna yttrande även frågan om kanal- och fastighetsbyrån.

Nämnden anförde därvid, att nämnden, särskilt i betraktande av den relativt begränsade personaluppsättning, som förefunnos å byrån, icke funnit de skäl fullt övertygande, som av vattenfallsstyrelsen anförts mot en indragning av denna byrå. Därest, på sätt styrelsen föreslagit och lönenämnden förordade, befattningen såsom överingenjör och chef för styrelsens byggnadsbyrå uppfördes å ordinarie stat och sålunda sistnämnda byrå erhöle den fasta organisation, som därmed syntes vara avsett, borde enligt nämndens mening änyo undersökas, huruvida icke huvudparten av de ärenden, som handlades å kanal- och fastighetsbyrån, skulle kunna överflyttas till byggnadsbyrån och återstående ärenden på lämpligt sätt fördelas å övriga byråer inom styrelsen, så att kanal- och fastighetsbyrån kunde vid den nuvarande byråchefens avgång från tjänsten upphöra såsom självständig byrå.

Ekonomisakkunniga hava i denna fråga anført följande:

Redan under förarbetena till den år 1920 beslutade omorganisationen av styrelsen gjorde sig en viss tvekan gällande rörande det lämpligaste sättet

att anordna handläggningen inom styrelsen av de ärenden, som nu tillhöra kanal- och fastighetsbyrån. Med hänsyn såväl härtill som till de uttalanden i detta ämne, som nu gjorts av vattenfallsstyrelsen och lönenämnden, hava de sakkunniga givetvis icke kunnat undgå att rikta sin uppmärksamhet på frågan om eventuell indragning av kanal- och fastighetsbyrån. Då den ifrågavarande byråchefstjänsten för närvarande är besatt med ordinarie innehavare och följaktligen någon ändring i organisationen på denna punkt svårligen nu kan genomföras, hava de sakkunniga dock ansett sig icke böra här närmare ingå på denna fråga. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör emellertid vid inträffande ledighet å byråchefstjänsten frågan, om för den centrala handläggningen av ärendena rörande kanal- och fastighetsförvaltningen erfordras en särskild byrå i styrelsen, göras till föremål för en ingående utredning.

Mot det av styrelsen framförda förslaget, att den ordinarie byråingenjörstjänsten å byrån överföres på övergångsstat för att möjliggöra tjänstens utbyte mot en extra befattning, synes intet vara att erinra.

Med anledning av vad de sakkunniga sålunda anfört samt av lönenämndens i dess utlåtande år 1929 gjorda uttalande i fråga om eventuell indragning av kanal- och fastighetsbyrån vid den nuvarande byråchefens avgång från tjänsten har *vattenfallsstyrelsen* erinrat om vad styrelsen i utlåtandet den 17 december 1928 anfört mot en överflyttning till andra byråer av huvudparten utav de till kanal- och fastighetsbyrån hörande ärendena. Dessa skäl hava, yttrar styrelsen, varken av de sakkunniga eller av lönenämnden i någon mån vederlagts. Huru ifrågavarande förhållanden kunna komma att gestalta sig vid nyssnämnda tidpunkt anser styrelsen emellertid icke möjligt att nu bedöma.

Lönenämnden har — med erinran om innehållet i sitt utlåtande år 1929 — framhallit, att de sakkunnigas och lönenämndens mening i denna fråga i allt väsentligt överensstämde. Vid sådant förhållande hade nämnden icke funnit anledning att i förevarande sammanhang närmare ingå på detta spörsmål, utan finge nämnden vidhålla sin förut härutinnan uttalade uppfattning.

I likhet med ekonomisakkunniga och lönenämnden finner jag för min del angeläget, att frågan om möjligheterna att indraga kanal- och fastighetsbyrån samt överflytta där nu handlagda ärenden till andra byråer inom styrelsen göres till föremål för mera ingående övervägande. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, gjorde sig redan från början en viss tvekan gällande i fråga om behovet av en särskild byrå för dessa ärenden, och vattenfallsstyrelsen synes själv år 1926 icke hava varit helt främmande för tanken på indragning av byrån. Med hänsyn till vad de sakkunniga anfört läser emellertid med denna frågas prövning böra anstå till inträffande ledighet å befattningen såsom chef för byrån.

I anslutning till vad vattenfallsstyrelsen och de sakkunniga beträffande den ordinarie byråingenjörstjänsten å förevarande byrå föreslagit, varemot jag icke har något att erinra, läser denna tjänst böra indragas och dess nuvarande innehavare överflyttas till övergångsstat.

Departements-
chefen.

Admini-
strativa byrån.

Till administrativa byråns handläggning höra:

administrativa ärenden, nämligen yttranden över lagförslag, där ej ärendet är av beskaffenhet att lämpligen böra handläggas å annan byrå, verkställande av utredningar av rättslig natur, försäljning eller utarrendering av vattenfall, stående under annan statsmyndighets förvaltning, överflyttning från annan statsmyndighets till vattenfallsstyrelsens förvaltning av vattenfall och fastigheter, bevakande av statens rätt i vattenregleringsföretag, i vilket vattenfallsstyrelsen för statens räkning är delägare, taxering av samt utskylder för vattenfallsverkets egendom och affärsrörelse, utverkande av Kungl. Maj:ts tillstånd till framdragande av elektriska kraftledningar, kontrakt om kraftledningsservitut, avskrivningar av fordringar, bestämmelser rörande sättet för diarieföring och arkivvård vid vattenfallsverket, m. m.; rättegångsärenden;

vissa personalärenden, däribland bestraffningsärenden och ärenden om tillstånd att med tjänst förena uppdrag eller befattning av beskaffenhet som omförmäles i 3 § 2 mom. avlöningsreglementet;

vissa för olika byråer gemensamma ärenden, såsom utlåtanden över riksdagens revisorers och överrevisorernas vid statens vattenfallsverk berättelser, redigering och utgivande av styrelsens ordersamling, vården av styrelsens gemensamma arkiv och bibliotek m. m., ävensom övriga ärenden, som beröra förvaltningen i allmänhet eller styrelsen i dess helhet och ej hänförs till annan byrås handläggning.

Å administrativa byrån tjänstgjorde vid tiden för de sakkunnigas besök, förutom byråchefen, följande befattningshavare:

1 förste sekreterare	1 registrator
1 sekreterare	2 bokhållare
2 extra sekreterare	1 kansliskrivare
3 extra notariier	5 extra kanslibiträden.

En av de extra notarierna uppehåller en vakant ordinarie tjänst i notariegraden.

Vad angår arbetsfördelningen mellan de olika befattningshavarna på byrån torde följande förtjäna nämnas.

Förste sekreteraren äger att själv eller genom av honom förordnat ombud inför domstolar och andra myndigheter ävensom inför skiljemän utföra och bevaka styrelsens rätt och talan; att avgiva uppgifter till ledning vid taxering av statens vattenfallsverk tillhöriga fastigheter och av verket bedriven rörelse samt att besluta i fråga om överklagande av dylik taxering eller verkställd debitering av utskylder, dock med skyldighet att underställa generaldirektörens prövning dels ärenden av principiell och större ekonomisk betydelse, dels och sådana ärenden, i vilka det ifrågasättes att icke fullfölja talan mot beslut, varigenom av styrelsen framställt yrkande ogillats; samt att med den befogenhet, som tillkommer chefen för administrativa byrån, antingen inför styrelsen föredraga eller själv avgöra till byrån hörande ärenden angående verkets kraftledningar och understationer.

De arbetsuppgifter, som i främsta rummet upptaga förste sekreterarens tid, äro taxeringsärenden och frågor rörande det rättsliga förhållandet till distributionsföreningarna. Vid taxeringsärendenas handläggning har förste

sekreteraren till sitt biträde en av de extra notarierna. En annan av notarierna, vilken icke har heltidstjänstgöring, är förste sekreteraren behjälplig med behandlingen av lagfarts-, intecknings- och servitutsfrågor.

En av de båda extra sekreterarna är anställd särskilt för biträde med handläggning av frågan om Vänerns reglering och är, fastän tillhörande administrativa byrån, i själva verket placerad på byggnadsbyrån. Den ordinarie sekreteraren jämte den återstående extra sekreteraren biträder vid behandlingen av förekommande juridiska ärenden. Dessa tjänstemän tagas även i stor utsträckning i anspråk såsom juridiska rådgivare åt övriga avdelningar inom verket.

Registratorn biträder vid handläggningen av vissa personalfrågor och omhänderhar utgivandet av vattenfallsstyrelsens ordersamling. De egentliga registratorsgöromålen fullgöras av den ene av bokhållarna, vilken har till sin hjälp ett kanslibiträde. Den andre bokhållaren, vilken är styrelsens kommissionär, tjänstgör såsom bibliotekarie.

Av kanslibitradena tjänstgör ett såsom amanuens och skrivbiträde åt generaldirektören.

I fråga om *administrativa byråns inrättande* må omnämnas, att enligt vattenfallsstyrelsens i den förut omnämnda skrivelsen den 17 september 1918 framställda organisationsförslag å byrån skulle finnas, förutom byråchefen, följande ordinarie tjänstemän i högre grader: 2 förste sekreterare, 1 sekreterare, 1 registrator och 1 notarie. Den ena av de båda förste sekreterarna skulle enligt styrelsens plan tills vidare vara placerad i Trollhättan för att biträda därvarande avdelningar av verket vid handläggningen av vissa ärenden av juridisk natur.

Förslaget om inrättande av en administrativ byrå tillstyrktes av kommunikationsverkens lönekommitté, som i sitt yttrande över organisationsförslaget anförde, bland annat, att det visserligen skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke med den administrativa byrån kunde förenas den av styrelsen föreslagna kamerala byrån. På grund av den säregna och krävande beskaffenheten av de ärenden, som skulle tillkomma den administrativa byrån, samt med hänsyn till omfattningen av de arbetsuppgifter, som avsetts för den kamerala byrån, hade kommittén icke trott en dylik sammanslagning vara ändamålsenlig. Däremot avstyrkte kommittén, att den för placering i Trollhättan avsedda förste sekreterartjänsten för det dåvarande inrättades såsom ordinarie. Atminstone tills vidare borde ifrågavarande behov kunna fyllas av en i Trollhättan placerad extra tjänsteman. I övrigt tillstyrkte kommittén den föreslagna personalbesättningen å byrån.

I sin *skrivelse den 11 november 1926* anförde *vattenfallsstyrelsen* bland annat följande:

För det dåvarande funnes å byrån anställda 3 extra sekreterare och 1 extra notarie, av vilka krävdes juridisk utbildning. Av dessa vore emellertid en sekreterare anställd särskilt för biträde med handläggning av det vidlyftiga målet om Vänerns reglering och en sekreterare placerad i Trollhättan för det närmaste handhavandet av de juridiska ärendena vid Trollhätte kraftverk, Trollhätte kanalverk och fastighetsförvaltningen därstädes. Då tvekan uppstått angående behovet av en särskild jurist med placering i Trollhättan, hade denne emellertid blivit uppsagd från sin befattning för att

bereda styrelsen fria händer att ordna handläggningen av de juridiska ärendena där på annat och möjligen billigare sätt. Den tredje extra sekreteraren vore placerad å byrån och hade biträtt byråchefen i ärenden angående ekonomiska uppgörelser i allmänhet samt indrivning av fordringar och bevakning i konkurser, varjämte han tillhandagätt övriga verkets tjänstemän med juridiska konsultationer. Därest byråns arbetsbörda i framtiden skulle minskas, kunde denna syssla komma att bli överflödig. Däremot vore de tre juridiskt utbildade ordinarie tjänstemännen, en förste sekreterare, en sekreterare och en notarie fortfarande behöfliga. En extra notarie handlade skatteärenden och ärenden rörande vattenregleringsföretag, i vilka vattenfallsstyrelsen vore delägare, och vore fullt sysselsatt därmed. Det förra slaget av ärenden hade givetvis ökat betydligt i omfattning, sedan vattenfallsstyrelsen för sin kraftverks- och fastighetsförvaltningsrörelse enligt förordningen den 19 november 1920 från och med år 1921 erlade kommunala utskylder i samma utsträckning som ett enskilt företag.

Av befattningar, med vilka vore förenade göromål av icke-juridisk natur och för vilkas innehavare juridisk utbildning icke krävdes, funnes allt sedan år 1920 6 uppförda på ordinarie stat, nämligen inom 21:a lönegraden 1 registrator samt inom lägre lönegrader 2 bokhållare, 1 kansliskrivare och 2 kanslibiträden. De två sistnämnda befattningarna vore för det dåvarande vakanta, men då permanent behov av minst detta antal kanslibiträden förefunnes, borde befattningarna bibehållas. Vidare funnes för det dåvarande 4 extra kanslibiträden. Såsom förhållandena låge, vore det ej nödvändigt att på ordinarie stat hava både en registrator och två bokhållare. Det hade nämligen visat sig, att registratorns arbetsuppgifter beträffande själva registratorsexpeditionen och arkivet kunde skötas av den ene bokhållaren och att det övriga arbetet icke komme att giva registratorn full sysselsättning. Registratorsbefattningen syntes därför böra vid uppkommande vakans indragas eller sammanslås med annan befattning.

I *skrivelsen den 17 december 1928* anförde styrelsen:

Med hänsyn till omfattningen av de å byrån vilande ärendena av juridisk natur kunde styrelsen icke förorda någon minskning i antalet av de ordinarie befattningar, för vilka erfordrades juridisk utbildning. Däremot funne styrelsen nu lämpligt, att registratorstjänsten förändrades till en notarietjänst och överflyttades till kameralbyrån i samband därmed, att den å sistnämnda byrå befintliga notarietjänsten överfördes på övergångsstat. Därjämte ansåge styrelsen, att av de båda ordinarie bokhållarebefattningarna vid administrativa byrån den ena, vars innehavare tjänstgjorde som bibliotekarie, borde överföras till övergångsstat. Ifrågavarande befattningshavare skulle dock i fortsättningen tills vidare användas för samma göromål, i den mån han icke kunde överflyttas till annat lämpligt arbete.

Lönenämnden meddelade i sitt den 24 januari 1929 avgivna yttrande, att beträffande den bokhållarebefattning, som enligt styrelsens förslag fortfarande skulle bibehållas å ordinarie stat, blivit för lönenämnden upplyst, att innehavaren sysselsattes dels med vården av styrelsens arkiv, dels med registreringsarbeten, dels ock med biträde vid uppsättning av skrivelser. Under erinran, att registratorerna vid de centrala ämbetsverken numera i allmänhet icke placerades i högre lönegrad än i den 14:e, ansåge lönenämnden det böra av vattenfallsstyrelsen närmare utredas, huruvida de *mera kvalificerade* göromål, ifrågavarande befattningshavare hade att utföra, vore av den om-

fattning, att för dessas utförande en befattningshavare med så hög löneställning som bokhållares kunde anses erforderlig.

Beträffande personalorganisationen för administrativa byrån hava *ekonomisakkunniga* anfört:

På sätt framgår av förteckningen över den nu till byrån hörande personalen, har den tidigare i Trollhättan placerade sekreteraren numera indragits.

Vad i övrigt beträffar den juridiskt utbildade personalen å byrån, hava de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att en viss reduktion av denna personal bör kunna genomföras. De sakkunniga hava till en början ansett tvekan kunna räda, huruvida icke den å byrån tjänstgörande extra sekreteraren skulle kunna för framtiden undvaras. Vid överläggningar med verkets ledning har i detta sammanhang meddelats, att styrelsen har för avsikt att i fortsättningen icke, såsom hittills i viss utsträckning skett, anlita juridisk sakkunskap vid sidan av byråns tjänstemän för utförande av styrelsens talan i rättegångsmål. Under förutsättning att så blir fallet hava de sakkunniga funnit sig icke böra framställa något förslag om indragning av extra sekreterartjänsten. Däremot synas två av de å byrån tjänstgörande notariernas befattningar kunna undvaras. De sakkunniga föreslå därför, att två extra notariebefattningar indragas, varemot den för byrån avsedda, vakanta ordinarie notarietjänsten torde böra få kvarstå å staten och i vanlig ordning återbesättas.

Vad härefter angår de av styrelsen framställda förslagen rörande förändringar i personalbesättningen å byrån, hava de sakkunniga funnit sig böra tillstyrka förslaget om förändring av registratorsbefattningen till en notarietjänst med placering å kameralbyrån. I detta sammanhang har vattenfallsstyrelsen tänkt sig, att registratorns arbetsuppgifter beträffande registratorsexpeditionen och arkivet skulle handhavas av en bokhållare i 17:e lönegraden. Med anledning av lönenämndens nyss återgivna yttrande angående denna befattningshavares löneställning anse de sakkunniga sig böra uttala, att övervägande skäl synas tala för att någon sänkning av förevarande befattning icke kommer till stånd. Avsikten lär nämligen vara att taga den ifrågakarande tjänstemannen i anspråk för biträde vid handläggningen av vissa personalärenden och en del andra jämförelsevis kvalificerade göromål, medan den egentliga diarieföringen huvudsakligen torde komma att ombesörjas av ett kanslibiträde.

De sakkunniga få slutligen förorda det av vattenfallsstyrelsen väckta förslaget om indragning av den såsom bibliotekarie tjänstgörande bokhållarens befattning.

Med anledning av vad de sakkunniga sålunda uttalat och föreslagit har *vattenfallsstyrelsen* i sitt nu avgivna utlåtande anfört huvudsakligen följande:

I fråga om det av de sakkunniga åberopade meddelandet från verkets ledning, att vattenfallsstyrelsen hade för avsikt att i fortsättningen icke anlita juridisk sakkunskap vid sidan av byråns tjänstemän för utförande av styrelsens talan i rättegångsmål, föreläge en missuppfattning. Styrelsen syntes nog jämväl i framtiden bliva nödsakad att i växlande omfattning, beroende på föreliggande arbetsuppgifter, anlita juridisk sakkunskap utanför verket, även om ifrågakarande extra sekreterare tills vidare bibehölles. Tillvaron av denna extra befattning vore emellertid givetvis ägnad att minska behovet av dylika utomstående biträden, under det att kostnaderna för desamma i händelse av befattningens indragning kunde med säkerhet förut-

ses bliva ökade med större årligt belopp än sekreterarens årslön. I administrativa byråns arbetsbörda hade, sedan de sakkunniga gjorde sin undersökning, inträtt en kraftig och för avsevärd tid framåt bestående ökning, beroende dels på vissa stora affärsuppgörelser, som vore å bane, dels på planerade nya vattenkraftsanläggningar. Den extra sekreteraren å denna byrå kunde därför tills vidare icke undvaras.

Beträffande förslaget om indragning av två extra notariebefattningar å administrativa byrån finge styrelsen framhålla, att de båda tjänstemän, som av de sakkunniga åsyftades, icke beklädde några extra befattningar utan vore anställda såsom tillfälliga tjänstemän och följaktligen kunde avskedas när som helst, sedan behovet av dem upphört. För närvarande vore de emellertid behövlige för arbetet å byrån, där de sysselsattes med handläggning av lagfarts-, in-tecknings- och servitutsärenden rörande kraftverkens understationer och ledningsnät, med upprättande av liggare över statens vattenfallsverks samtliga fastigheter jämte därmed sammanhörande vattenrättsliga förhållanden samt med diverse andra arbeten av juridisk natur. För den händelse dessa göromål framdeles skulle undergå sådan minskning, att ifrågavarande tjänstemän kunde undvaras, komme styrelsen givetvis att då entlediga dem.

Med anledning av lönenämndens yttrande rörande den bokhållare, som enligt styrelsens förslag skulle efter registratorns överflyttning till annan befattning vid kameralbyrån handhava dennes arbetsuppgifter beträffande styrelsens registratorskontor och arkiv, ville styrelsen framhålla, att styrelsen avsåge att låta det egentliga diarieförings- och registreringsarbetet vid nämnda kontor skötas av ett kanslibitråde under bokhållarens inseende, varigenom denne skulle få bättre tid att jämväl ägna sig åt andra mera kvalificerade göromål. Med hänsyn härtill skulle det snarare kunna ifrågasättas att höja ifrågavarande tjänst till en förste bokhållarebefattning. Då emellertid någon dylik befattning icke funnes upptagen i den till avlöningsreglementet hörande tjänsteförteckningen för statens vattenfallsverk, syntes styrelsen få återkomma till denna fråga i samband med den blivande revisionen av avlöningsreglementet.

Lönenämnden har i sitt nu avgivna utlåtande icke framställt erinran mot de sakkunnigas förslag.

Vad först beträffar administrativa byråns ordinarie personal med juridisk utbildning, har jag av utredningen i ärendet kommit till den uppfattningen, att de ifrågavarande ordinarie befattningarna — 1 förste sekreterarbefattning, 1 sekreterarbefattning samt 1 notariebefattning — icke kunna för framtiden undvaras eller förändras och alltså böra bibehållas. Därest riksdagen biträder denna mening, kommer jag att framdeles tillstyrka beslut om återbesättande av den nu vakanta notarietjänsten.

I fråga om den juridiskt utbildade personalen i övrigt torde böra beaktas, att någon ökning i de juridiska ärendena för den närmaste framtiden synes komma att uppstå bland annat med anledning av planerade nya vattenkraftsanläggningar m. m. Med hänsyn härtill och till vad vattenfallsstyrelsen i övrigt anfört läser någon omedelbar reduktion av den med juridiska ärenden sysselsatta personalen näppeligen kunna ifrågasättas. Beträffande de två tillfälligt anställda icke-ordinarie notarierna, om vilkas behövlighet under någon längre tid jag icke känt mig övertygad, förutsätter jag emeller-

tid, att vattenfallsstyrelsen tillser, att ifrågavarande befattningar indragas allt efter det omständigheterna sådant medgiva.

Mot det framställda förslaget om indragning av registratorstjänsten samt denna befattnings utbyte mot en notariebefattning, avsedd för kameralbyrån, har jag intet att erinra. Lika med de sakkunniga finner jag vidare lämpligt, att vissa med registratorstjänsten hittills förenade mera kvalificerade göromål övertagas av en bokhållare (17:e lönegraden). Till frågan om sistnämnda befattning samt om indragning av den nu såsom bibliotekarie tjänstgörande bokhållarens befattning återkommer jag längre fram i samband med prövning av frågan om personalstat för vattenfallsverket, i vad angår sådana befattningar, vilkas antal fastställes av Kungl. Maj:t.

Till kameralbyråns handläggning höra:

allmänna organisations- och förvaltningsärenden, såsom ärenden angående instruktion och arbetsordningar för styrelsen och lokalförvaltningarna; förslag rörande antalet ordinarie befattningar vid statens vattenfallsverk; förslag till de årliga staterna för statens vattenfallsverks driftkostnader och till beräkning av det inkomstöverskott å verkets rörelse, som bör upptagas i riksstaten m. m.;

allmänna personalärenden, såsom ärenden angående bestämmelser rörande anställningsvillkor och avlöning m. m. för personalen med undantag av arbetare, som icke hava stadigvarande anställning; bestämmelser om tjänstedrätt, om tjänstgöringstid och om tillhandahållande på verkets bekostnad av läkar- och sjukhusvård, läkemedel m. m.; grunder för personalens pensionering m. m.;

vissa speciella personalärenden, såsom placering i löneklass, beviljande av avsked med pension, beviljande av bidrag till kostnader för specialistvård m. m.;

räkenskapsärenden, såsom ärenden angående kassarörelsen och inventeringar av verkets kassar; rekvisition av anslagsmedel; inleverering av inkomstmedel; huvudbokföring av och fastställande av huvudlittereringstabeller för verkets inkomster och utgifter; allmänna bestämmelser rörande anordnandet av detaljbokföringen; upprättande och fastställande av årsbokslut för verkets olika rörelsegrenar; revisionsanmärkningar m. m.;

ärenden rörande statens vattenfallsverks pensionsfonders förvaltning och ekonomiska ställning.

Å kameralbyrån tjänstgjorde vid tiden för de sakkunnigas besök, utom byråchefen, följande personal:

Räkenskapsavdelningen.

1 kamrerare.

Kassakontoret.

1 förste kassör
1 kanslibiträde.

Bokföringskontoret.

1 revisor
1 bokhållare
1 kontorsskrivare.

Kameral-
byrån.

Revisionskontoret.

2 revisorer
2 bokhållare
1 kontorsskrivare
1 kanslibitråde.

Kansliavdelningen.

1 t. f. sekreterare
1 notarie
1 bokhållare
1 kontorsskrivare
1 kansliskrivare
1 extra kanslibitråde.

Såsom framgår av personalförteckningen, är byrån uppdelad på en *räkenskapsavdelning* med kamreraren såsom föreståndare och en *kansliavdelning* med sekreteraren såsom föreståndare.

Av befattningarna äro samtliga uppförda å ordinarie stat med undantag av ett kanslibitråde. Sekreterarbefattningen är vakant och uppehålls på förordnande.

I avseende å byråns arbetsuppgifter är att nämna, att kassagöromålen för Älvkarleby kraftverk och för stamlinjebyggnaderna den 1 oktober 1929 överförts till kameralbyråns kassakontor.

Kameralbyråns inrättande ägde rum vid styrelsens omorganisation åren 1919—1920. Enligt det av vattenfallsstyrelsen i dess skrivelse den 17 september 1918 framlagda förslaget skulle å kameralbyrån finnas, jämte byråchefen, följande ordinarie tjänstemän i högre grader, nämligen 1 sekreterare, 1 kassör, 1 kontrollör och 1 notarie samt vid det till byrån anslutna revisionskontoret 1 förste revisor och 3 revisorer.

Kommunikationsverkens lönekommitté föreslog i sitt i ärendet avgivna yttrande, att kontrollörstjänsten måtte utbytas mot en kamrerarbefattning. Åt innehavaren av denna befattning syntes jämväl kunna uppdragas den närmaste uppsikten över revisionskontoret, varför kommittén ansåge den föreslagna förste revisorstjänsten kunna undvaras. Någon ökning av det föreslagna antalet övriga revisorer syntes kommittén för det dåvarande icke vara erforderlig, helst om revisorernas huvudsakliga uppgift inskränktes till verkligt revisionsarbete och dem icke därjämte ålades att utföra en tidsödande förgranskning av avlöningslistor och räkningar, som skulle likvideras i styrelsens kassa. Sistnämnda arbete syntes nämligen under kamrerarens ansvar kunna utföras av mera underordnade befattningshavare i bokhållar- eller kontorsskrivargrad.

Vattenfallsstyrelsen förklarade sig i utlåtande den 7 februari 1919 icke vilja för det dåvarande motsätta sig utbytet av förste revisors- och kontrollörstjänsterna mot en kamrersbefattning, dock under förbehåll att spörsmålet, huruvida personaluppsättningen å kameralbyrån genom denna anordning bleve tillräcklig, finge bedömas av erfarenheten under den närmaste tiden.

Den vid 1920 års riksdag beslutade organisationen av styrelsen anslöt sig på denna punkt till lönekommitténs förslag.

I sin skrivelse den 11 november 1926 anförde vattenfallsstyrelsen beträffande kameralbyråns organisation huvudsakligen följande:

Den kameralbyrån åvilande arbetsmängden hade givetvis sedan år 1920, särskilt vad beträffade räkenskapsavdelningen, rönt inverkan av minskningen i nybyggnadsverksamheten. Å andra sidan hade de av styrelsen i annat sammanhang berörda utvidgningarna av kraftverksbyråns samt kanal- och fastighetsbyråns verksamhetsområden medfört ökning av göromålen även inom kameralbyrån. Trots denna sistnämnda omständighet hade emellertid antalet tjänstemän vid kameralbyrån sedan år 1920, delvis på grund av utflyttning till lokalförvaltningarna av vissa kassa- och bokföringsgöromål, kunnat avsevärt nedbringas, på sätt av styrelsen angivna siffror närmare utvisade. Med hänsyn till den allttjämt fortgående nedgången i nybyggnadsverksamheten kunde man beräkna, att revisionsgöromålen under loppet av år 1927 skulle hava minskats så mycket, att den ena å revisionskontoret placerade revisorsbefattningen sedan icke längre vore behöflig, varför denna befattning borde vid uppkommande vakans indragas. Till följd av dels redan verkställd, dels ytterligare planerad utflyttning från kameralbyrån av vissa bokföringsgöromål för de norrländska kraftverken syntes dessutom en kansli-skrivarbefattning vid räkenskapsavdelningen komma att kunna avvaras och eventuellt överflyttas till annat tjänsteställe.

Genom dessa åtgärder skulle således antalet tjänstemän vid kameralbyråns räkenskapsavdelning ytterligare minskas med 2, varigenom detsamma bleve 11. Detta antal tjänstemän krävdes i varje fall för utförande av de på räkenskapsavdelningen ankommande göromålen även vid de längst gående tänkbara inskränkningar i nybyggnadsverksamheten och betecknade sålunda minimibehovet av personal vid denna avdelning. Dessa återstående tjänstemän borde vara ordinarie, enär vid inträffande vakanser rekrytering lämpligen kunde ske från den kamerala personalen vid lokalförvaltningarna.

Sekreterarbefattningen hade sedan år 1922 varit vakant och uppehållits på förordnande av en extra tjänsteman. Denna tjänst, med vilken vore förenad föreståndarskapet för kameralbyråns kansliavdelning, borde bibehållas såsom ordinarie befattning. För det behöriga handhavandet av de krävande göromål, som åläge ifrågavarande befattningshavare, erfordrades nämligen en högt kvalificerad och med förekommande ärenden väl förtrogen tjänsteman, varför det vore av vikt, att denne vore fast anställd i förevarande befattning.

Till följd av minskning i de göromål, som avsetts för notarien och bokhallaren å kansliavdelningen, komme det ej att kunna beredas full sysselsättning åt bada dessa tjänstemän, varför ifrågavarande bokhallarbefattning borde vid uppkommande vakans indragas. I övrigt kunde icke för det dåvarande föreslås någon ytterligare minskning av den till kameralbyråns kansliavdelning hörande personaluppsättningen, vilken i vissa avseenden vore synnerligen knäppt tilltagen.

I *skrivelsen den 17 december 1928* anförde *vattenfallsstyrelsen* beträffande kameralbyrån ytterligare följande:

Styrelsen ansage, att antalet högre befattningar vid räkenskapsavdelningen borde kunna inskränkas genom att, såsom i 1926 års utlåtande föreslagits, en av revisorsbefattningarna överfördes till övergångsstat. Vad anginge kameralbyråns kansliavdelning hade vattenfallsstyrelsen funnit sig böra föreslå överförande till övergångsstat dels av en bokhallarbefattning, såsom i 1926 års utlåtande föreslagits, dels ock av notariebefattningen, den sistnämnda i sammanhang därmed att registratorsbefattningen vid administrativa byrån förändrades till en notarietjänst och överflyttades till kameralbyrån. Den vakanta sekreterarbefattningen vid kameralbyrån borde på de i 1926 års utlåtande anförda skäl besättas med ordinarie innehavare.

Ekonomisakkunniga hava beträffande kameralbyrån anfört följande:

Vad först angår de förändringar i kameralbyråns organisation och personaluppsättning, som sålunda föreslagits av vattenfallsstyrelsen, har den av styrelsen ifrågasatta överflyttningen av en kansliskrivare från byråns räkenskapsavdelning till annan byrå redan genomförts. I övrigt få de sakkunniga tillstyrka vad styrelsen föreslagit i syfte att minska personalen å byrån. De sakkunniga förordade alltså, att en revisors-, en notarie- och en bokhållarbefattning överföres på övergångsstat för att vid inträffande ledighet indragas.

Vid sin granskning av organisationen och arbetsförhållandena å kameralbyrån hava de sakkunniga därefter riktat sin uppmärksamhet på de båda befattningarna i 24:e lönegraden, kamrerar- och sekreterartjänsterna, vilkas innehavare tjänstgöra såsom föreståndare för de två avdelningar, vari byrån är uppdelad. De sakkunniga hava därvid övervägt frågan, huruvida icke endera av dessa båda avdelningar skulle kunna ställas direkt under byråchefen och följaktligen en av de två ifrågavarande befattningarna indragas. Vad särskilt beträffar kamrerartjänsten, synas de arbetsuppgifter, som äro förenade med denna, till mycket stor del utgöra sådana göromål, med vilka även byråchefen nödgas i större eller mindre utsträckning taga befattning, om han skall kunna bibehålla erforderligt inseende över det kamerala förvaltningsarbetet inom verket. Det har därför velat förefalla de sakkunniga, som om kamrerarens göromål i viss omfattning skulle representera ett dubbelarbete, som till äventyrs skulle kunna undvikas. Å andra sidan läser det ej kunna förnekas, att chefen för den kamerala byrån, bland annat med hänsyn till den arbetsfördelning, som råder mellan sagda byrå och administrativa byrån, nödgas i stor utsträckning ägna sig åt beredningen av mera omfattande spörsmål med avseende å verkets instruktioner, arbetsordningar, personalorganisation, avlönings- och pensionsbestämmelser och dylikt. Så länge den nuvarande arbetsfördelningen mellan de båda nämnda byråerna består, kan det därför anses berättigat, att chefen för den kamerala byrån har till sitt biträde två tjänstemän i 24:e lönegraden. Med hänsyn härtill och under beaktande av de invändningar mot en indragning av kamrerartjänsten, som vid överläggningarna med verksledningen från dennas sida framkommit, hava de sakkunniga funnit sig icke böra framställa något förslag i dylik riktning.

Med anledning av de sakkunnigas uttalande om det berättigade i att chefen för kameralbyrån, så länge den nuvarande arbetsfördelningen mellan nämnda byrå och administrativa byrån bestode, hade till sitt biträde två tjänstemän i 24:e lönegraden, har *vattenfallsstyrelsen* i sitt nu avgivna utlåtande framhållit, att någon väsentlig förändring i nämnda arbetsfördelning icke inom överskådlig tid kunde komma ifråga, enär administrativa byrån vore organiserad för handläggning av till alldeles övervägande del juridiska ärenden och dessa ärenden av skäl, som icke syntes behöva närmare utvecklas, inom vattenfallsstyrelsen hade särskilt stor omfattning och betydelse. Därjämte vore även att märka, att vattenfallsverkets verksamhet tillväxte undan för undan.

Vad beträffande kameralbyrån föreslagits har icke föranlett erinran från *lönenämndens* sida.

Departements-
chefen.

Det av vattenfallsstyrelsen framlagda och av de sakkunniga biträdda förslaget om indragning av en revisors- och en notarietjänst å kameralbyrån har jag ansett mig böra tillstyrka. Till frågan om indragning av en bok-

hållarbefattning återkommer jag senare i samband med behandling av verkets personalstat. såvitt angår befattningar i lägre lönegrad än den 21:a.

Vad sekreterartjänsten å byrån angår, finner jag av utredningen i ärendet vara ådagalagt, att någon indragning av densamma icke bör ifrågakomma. Befattningen, som nu är vakant och uppehålles på förordnande, lärer alltså böra återbesättas med ordinarie innehavare.

Med hänsyn till omfattningen och betydelsen av de administrativa och kamerala byråernas göromål, vilka givetvis röna inflytande av den pågående allmänna utvecklingen av vattenfallsverkets rörelse, synas mig i varje fall för närvarande icke kunna ifrågasättas några organisatoriska förändringar av beskaffenhet att medföra indragning av kamrerartjänsten å kameralbyrån.

Till byggnadsbyråns handläggning höra ärenden rörande planering, konstruktion och utförande av vatten- och husbyggnader vid kraftstationsanläggningar, sjö- och flodregleringar samt kanal- och farledsanläggningar med därtill hörande upphandlings-, förråds-, detaljbokförings- och personalärenden. Härjämte handhar byrån underhandlingar rörande för dylika anläggningar erforderliga fastighetsförvärv samt tekniska utredningar för expropriationer och för ansökningar till vattendomstol rörande kraftstations-, kanal- och regleringsanläggningar.

Å byggnadsbyrån tjänstgjorde vid tiden för ekonomisakkunnigas besök, utom överingenjören, följande antal befattningshavare, samtliga med icke ordinarie anställning:

1 byrådirektör	1 biträdande ingenjör
1 ingenjör	1 ritare
1 bokhållare	1 förste ritbiträde
1 muddermästare.	1 kontorist
1 förste byråingenjör.	2 kanslibitråden
1 notarie.	2 kopistbitråden.

Allmänna kraftverksavdelningen. Veckoreglering av Göta älv

1 förste byrådirektör	3 biträdande byråingenjörer
2 förste byråingenjörer	1 ingenjör
1 byråingenjör	1 biträdande ingenjör
2 ingenjörer	2 ritare.
2 ritare	
2 förste ritbitråden	Expeditionen.
1 kopistbiträde.	1 förste kansliskrivare
1 byrådirektör.	1 kontorsbiträde.

Undersökningen för Vänerns
reglering:
1 byråingenjör
1 agronom
1 ingenjör

Skrivkontoret.
4 kanslibitråden
1 kontorsbiträde

1 arbetschef.

Byggnads-
byrån.

Förste byrådirektören förestår byråns *allmänna kraftverksavdelning*, som enligt stadgande i arbetsordningen har till åliggande:

att verkställa planering, beräkning och konstruktion av kraftstationsanläggningars vatten- och husbyggnadstekniska delar samt av anläggningar för sjö- och flodregleringar, såväl för utförandet av nya sådana anläggningar som även, i den mån det ej tillhör kraftverksbyråns handläggning, för komplettering och modernisering av färdiga dylika anläggningar;

att verkställa sådana tekniska utredningar, som erfordras i samband med ansökan om laga tillstånd till vattenkraftanläggningars utförande; samt

att verkställa tekniska undersökningar och utredningar angående de anläggningsdelar, som erfordras för kraftstationsanläggningar m. m., ävensom att handlägga ärenden angående de för ifrågavarande anläggningsdelar behövliga upphandlingar och entreprenader, således upprätta härför erforderliga program, specifikationer och förslag till leverans- och entreprenadkontrakt, granska hithörande anbud samt i regel ombesörja kontroll och provning av ifrågavarande leveranser och entreprenader.

För handläggning av personalärenden, upphandlings- och bokföringsfrågor samt ärenden rörande de under centralförrådet ställda större arbetsmaskinerna fanns tidigare en s. k. allmän avdelning, vilken förestods av en förste byrådirektör. Sedan denne befattningshavare förordnats att från och med den 1 april 1927 uppehålla kanaldirektörstjänsten vid Trollhättans kanalverk, har allmänna avdelningen upphört att bestå såsom särskild avdelning.

Under den ena av byrådirektörerna sorterade vid tiden för de sakkunnigas utredning ärenden rörande undersökningen för Vänerns reglering och rörande veckoreglering av Göta älv. Dessa ärenden äro numera sammanförda under ledning av en avdelningsingenjör, varför ifrågavarande byrådirektörsbefattning upphört.

Den återstående byrådirektören handlägger ärenden rörande det s. k. byggnadscentralförrådet samt från den förutvarande kanalbyggnadsavdelningen, som han förestått, kvarstående frågor rörande styrelsens kanal- och farledsarbeten, bl. a. utarbetandet av redogörelser för vissa under byggnadsbyråns ledning utförda anläggningar.

Byggnadsbyråns tillkomst ägde, såsom förut nämnts, rum år 1910. I sin till grund för vattenfallsstyrelsens omorganisation år 1920 liggande skrivelse den 17 september 1918 anförde styrelsen, att byggnadsavdelningen — liksom också den tekniska utredningsbyrån — utan större olägenhet kunde kvarstå på extra stat i avvaktan på utvecklingens gång. Styrelsen vore för det dåvarande icke beredd att taga ställning till frågan, huru byggnadsavdelningen borde för framtiden organiseras, men denna fråga kunde ordnas av styrelsen själv, så länge ifrågavarande avdelning kvarstode på extra stat. Möjligen kunde längre fram, efter vunnen erfarenhet om i vad mån ifrågavarande byggnadsarbeten komme att alltjämt pågå, vissa befattningar vid byggnadsavdelningen uppföras på ordinarie stat.

I sina förenämnda *skrivelser den 11 november 1926 och den 17 december 1928* gjorde *vattenfallsstyrelsen* framställning om byggnadsbyråns uppförande

på ordinarie stat i viss omfattning under benämningen byggnadsteknisk byrån. Därvid skulle överingenjören tillsättas medelst förordnande på viss tid och åtnjuta ett arvode av 17,000 kronor, varjämte pensionsunderlaget för honom skulle fastställas till 8,000 kronor. Utom överingenjören skulle emellertid för byråns räkning å den ordinarie staten icke uppföras mera än en befattning, nämligen en förste byrådirektörstjänst. I övrigt skulle byråns personal liksom hittills bestå endast av extra tjänstemän. Till stöd för detta förslag framlade styrelsen en utförlig motivering, vari redogjordes för utvecklingen under de gångna åren på de områden, inom vilka byggnadsbyråns verksamhet fölle. I anslutning till denna redogörelse, beträffande vilken jag hänvisar till handlingarna i ärendet, framhöll styrelsen i sin sistnämnda skrivelse bland annat, att de arbeten, som ombesörjdes av byggnadsbyrån, enligt de gångna årens erfarenhet visat sig utgöra en bestående arbetsuppgift inom vattenfallsstyrelsen av grundläggande betydelse för styrelsens verksamhet. Ända sedan denna verksamhets början hade byrån haft att syssla med tekniska problem, som hört till tidens mest svårlösta inom byggnadsområdet, och så torde allt fortfarande komma att bliva fallet. Det vore därför nödvändigt att tillse, att man vid byrån kunde anställa och bibehålla tekniskt väl kvalificerade krafter och framför allt en högt kvalificerad ledning.

Lönenämnden anförde i sitt år 1929 avgivna yttrande i ärendet huvudsakligen följande:

Nämnden hade visserligen hyst en viss tvekan, huruvida med hänsyn därtill att den livliga byggnadsperiod, som kännetecknades genom tillkomsten av en rad omfattande kraftverksbyggnader, nu måste anses vara i stort sett tilländalupen och sålunda en viss stagnation med avseende å utförande av nya kraftverksbyggnader vore att åtminstone för den närmaste framtiden förutse, det kunde anses av behovet påkallat att inrätta ordinarie befattningar inom denna avdelning. Å andra sidan hade nämnden icke kunnat förbise den av styrelsen anförda omständigheten, att behov av byggnadsteknisk insikt och sakkunskap inom styrelsen alltjämt föreläge genom uppkommande nybyggnads-, moderniserings- och underhållsarbeten vid de under drift varande kraftverken, för omfattande vattenregleringsfrågor m. m. Vid den prövning lönenämnden ägnat styrelsens förslag i denna del hade därför lönenämnden — så långt det för nämnden varit möjligt att bilda sig en egen uppfattning i frågan — funnit styrelsens arbetsuppgifter på detta område allt fortfarande vara av den omfattning, att de betingade vad styrelsen föreslagit i fråga om personaluppsättningen å förevarande byrå.

Ekonomisakkunniya hava beträffande personalorganisationen för byggnadsbyrån yttrat följande:

För egen del hava de sakkunniga vid sin granskning av vattenfallsstyrelsens organisation funnit, att åtminstone inom nu överskådlig tid de arbetsuppgifter, som åvila byggnadsbyrån, måste antagas bliva av sådan omfattning, att för desammas handhavande inom styrelsen kräves en självständig avdelning. Även om verkets utvidgning, såsom naturligt är, icke i fortsättningen kommer att ske i samma takt som under den förflutna tiden och till följd därav arbetet med nyanläggningar under vissa tider icke blir så omfattande som under verkets första tid, torde dock inom styrelsen alltjämt komma att erfordras ett särskilt organ för den sakkunniga ledningen

av dylika arbeten. Men härtill kommer, att byråns ledning jämväl handhar planeringen och utförandet av större kompletterings- och moderniseringsarbeten å de driftfärdiga anläggningarna. Under sådana förhållanden lärer anledning icke föreligga att motsätta sig förslaget att på ordinarie stat uppföra chefen för den ifrågavarande byrån och dennes närmaste man.

Emellertid synes en viss personalminskning kunna genomföras å byrån. Såsom de sakkunniga i annat sammanhang framhållit, torde det s. k. byggnadscentralförrådet icke böra bibehållas såsom särskild avdelning utan dess förvaltning övertagas av det under kraftverksbyrån lydande förrådet i Västerås. Tillika synas de inköp, som nu verkställas för byggnadscentralförrådets räkning, kunna ombesörjas av kraftverksbyråns förrådskontor. Därest dessa förändringar genomföras, bör den av de båda byrådirektörerna, som nu handhar förvaltningen av byggnadscentralförrådet, kunna tagas i anspråk för andra arbeten å byrån, varjämte den till hans biträde anställda personalen bör kunna minskas eller helt undvaras.

De sakkunnigas sålunda gjorda uttalanden hava icke föranlett särskilda yttranden vare sig av *vattenfallsstyrelsen* eller *lönenämnden*. Beträffande det av de sakkunniga föreslagna upphörandet av byggnadscentralförrådet, vilket förslag legat till grund för de sakkunnigas uttalande rörande viss personalminskning å byggnadsbyrån, har emellertid vattenfallsstyrelsen, såsom jag förut omförmålt, yttrat sig i samband med behandling av förråds- och upphandlingsväsendet inom vattenfallsverket.

Departements-
chefen.

Under den första tiden av vattenfallsverkets kraftproducerande arbete försiggick såsom bekant en synnerligen omfattande nybyggnadsverksamhet. Därefter inträdde av naturliga skäl en viss avmattning i denna verksamhet, och under ett antal år efter fullbordandet av de stora kraftstationsanläggningarna vid Lilla Edet och Norrfors i deras första utbyggnadsstadier har nybyggnadsarbetet i stort sett varit inriktat på kompletteringsarbeten, av vilka dock åtskilliga varit tämligen betydande.

Av allt att döma kommer emellertid under de närmaste åren en icke oväsentlig ökning av nybyggnadsverksamheten att göra sig gällande. Jag erinrar i sådant avseende i första hand om de förslag beträffande vissa stora nya kraftverksanläggningar, vilka framlagts i årets statsverksproposition. Härtill komma åtskilliga antingen redan igångsatta eller ock planerade arbeten för utvidgning eller komplettering av befintliga kraftverksanläggningar, såsom vid Porjus, Silre och Motala, ävensom de pågående arbetena med veckoreglering av Göta älv samt förarbetena för Vänerens reglering. Det är all anledning att antaga, att sålunda igångsatta eller planerade arbeten måste för det växande kraftbehovets tillgodoseende längre fram följas av ytterligare nyanläggnings- eller kompletteringsarbeten. Såvitt nu kan bedömas, torde man alltså kunna räkna med en successivt fortgående nybyggnadsverksamhet vid statens vattenfallsverk. Även för de i drift varande anläggningarna torde för övrigt, enligt vad erfarenheten givit vid handen, ett permanent behov av byggnadsteknisk sakkunskap föreligga med avseende å moderniserings- och underhållsarbeten m. m., liksom dylik sakkunskap tid efter annan även gör sig gällande vid större vattenregleringar m. fl. företag.

Vid nu angivna förhållanden och då det givetvis för en insiktsfull ledning av ifrågavarande, synnerligen betydelsefulla och i tekniskt avseende oftast mycket krävande arbeten är av stor vikt att kunna förvärva och i konkurrens med enskild verksamhet på motsvarande områden bibehålla framstående krafter, finner jag goda skäl föreligga för att nu giva byggnadsbyråns ledning den större fasthet i organisatoriskt hänseende, som skulle ligga däri, att befattningarna såsom byråns chef samt såsom dennes närmaste man uppföras på ordinarie stat.

På sätt i ärendet föreslagits, torde överingenjörens arvode böra fastställas till nu utgående belopp, 17,000 kronor, vilket även överensstämmer med vad som utgår till överingenjören vid statens järnvägar. Liksom för sistnämnda befattning gäller, lärer tillsättandet böra ske för en tid av högst sex år i sänder. Mot förslaget om ett pensionsunderlag för befattningen av 8,000 kronor har jag intet att erinra. Till den framställning, som erfordras för genomförande av sistnämnda förslag, återkommer jag i annat sammanhang.

För överingenjörens närmaste man torde, jämväl i överensstämmelse med vad i ärendet föreslagits, böra å ordinarie stat upptagas en förste byrådirektörsbefattning.

Att några andra befattningar än de här nämnda nu icke uppföras på ordinarie stat finner jag vara lämpligt med hänsyn till att byggnadsbyråns personal bör kunna, såsom hittills skett, ständigt anpassas efter byggnadsverksamhetens omfattning.

Mot den föreslagna nya benämningen byggnadstekniska byrån, som avser att angiva att byrån ej uteslutande sysslar med nybyggnadsuppgifter, har jag intet att erinra.

Såsom framgår av vad jag i det föregående anført, har jag funnit någon ändring beträffande det s. k. byggnadscentralförrådet för närvarande icke böra ske. Vid sådant förhållande kan jag ej biträda vad de sakkunniga beträffande den nuvarande personalen å detta förråd ifrågasatt.

I samband med behandling av personalorganisationen inom vattenfallsstyrelsen hava *ekonomisakkunniga* även berört den under administrativa byrån lydande vaktpersonalen. Då det här gäller befattningar, vilkas antal fastställas av Kungl. Maj:t, torde jag emellertid i detta sammanhang icke behöva närmare ingå på denna fråga.

Vakt-
personal.

Vid de verkställda utredningarna hava även berörts vissa frågor rörande statens vattenfallsverks lokalförvaltningar. Jag övergår nu till dessa frågor.

Beträffande kraftverksförvaltningens lokalstat har *vattenfallsstyrelsen* i sina **Kraftverken. skrivelser** den 11 november 1926, den 8 januari 1927 och den 17 december 1928 — förutom inrättande av en befattning såsom kraftverksdirektör för de norrländska kraftverken, vilket, såsom förut omnämnts, redan genomförts — föreslagit allenast följande förändringar, nämligen uppförande å lokalstaten

av en direktörsassistentbefattning, avsedd för placering vid den norrländska kraftverksförvaltningen, i utbyte mot en förste byråingenjörstjänst vid kraftverksbyrån, förändring av en ordinarie distriktsingenjörsbefattning till en direktörsassistentbefattning vid Motala kraftverk samt sänkning av befattningen såsom mätaretekniker från 16:e till 15:e lönegraden.

Den förstnämnda av dessa förändringar har jag redan i det föregående behandlat och tillstyrkt.

Beträffande vattenfallsstyrelsens övriga ifrågavarande förslag hava *ekonomi-sakkunniga* yttrat följande:

I samband med en år 1923 företagen minskning av antalet distrikt, tillhörande Älvkarleby kraftverks förvaltning, från fyra till tre, överflyttades en befattning såsom distriktsingenjör till Motala kraftverk. Innehavaren av denna befattning tjänstgör såsom biträde åt kraftverksdirektören i Motala. Utom distriktsingenjörsbefattningen finnes icke någon befattning i högre grad vid Motala kraftverk. Mot förslaget att förändra denna befattning till en direktörsassistenttjänst i samma lönegrad hava de sakkunniga icke funnit anledning till erinran.

Beträffande förslaget om ändrad löneställning för befattningen såsom mätaretekniker har vattenfallsstyrelsen i sin skrivelse den 8 januari 1927 anført, att någon ordinarie dylik befattning dittills icke varit upptagen å statens vattenfallsverks personalstat. De mätaretekniker, som funnes vid verket, vore nämligen samtliga anställda å extra stat, enär styrelsen före ifrågavarande befattningars uppförande å ordinarie stat velat inhämta ytterligare erfarenhet om desamma. Enligt av styrelsen fastställda avlöningsbestäm- melser för extra tjänstemän vore befattningen mätaretekniker hänförd till 15:e lönegraden. Då denna placering hade befunnits vara lämpligt avvägd med hänsyn till de med befattningen förenade arbetsuppgifterna, syntes enligt styrelsens mening konsekvensen fordra, att motsvarande ordinarie befattning även hänfördes till 15:e lönegraden.

Med hänsyn till vad styrelsen sålunda upplyst vilja de sakkunniga för sin del ansluta sig till detta förslag.

Vattenfallsstyrelsen och *lönenämnden* hava i sina över sakkunnigförslaget avgivna utlåtanden icke framställt erinran på denna punkt.

Departements-
chefen.

Här ifrågavarande förslag har även jag funnit mig böra biträda. Jag tillstyrker alltså, att en distriktsingenjörsbefattning förändras till en direktörsassistentbefattning i samma lönegrad vid Motala kraftverk samt att den i tjänsteförteckningen under 16:e lönegraden upptagna befattningen mätaretekniker nedflyttas till 15:e lönegraden.

Någon indragning eller ändring i övrigt beträffande ordinarie befattningar vid de lokala kraftverksförvaltningarna finner jag mig, med hänsyn till kraftverksrörelsens utveckling under senare år, lika litet som vattenfallsstyrelsen och de sakkunniga kunna ifrågasätta.

Kanal- och
fastighetsför-
valtningen i
Trollhättan.

Vad angår kanal- och fastighetsförvaltningens lokalstater, framlade *vattenfallsstyrelsen* i *skrivelsen den 17 december 1928* ett delvis ganska omfattande förslag till förändrad personalorganisation för kanal- och fastighetsförvaltningen i Trollhättan.

Vid denna förvaltning finnas för närvarande följande ordinarie befattningar

inom 21:a—30:e lönegraden, nämligen 1 kanaldirektör, 1 direktörsassistent, 1 kontorschef, 1 förste kassör och 1 kanalinspektör av klass 1.

Enligt vattenfallsstyrelsens förslag skulle till en början kontorschefstjänsten, vilken är vakant, indragas. I fråga om befattningen såsom kanalinspektör av klass 1, vilken tillhör 21:a lönegraden, föreslog styrelsen, att densamma skulle förändras till en trafikinspektorsbefattning i 22:a lönegraden. Kanalinspektorsbefattningen, vars innehavare från och med år 1923 på förordnande uppehållit den vakanta kontorschefstjänsten, skulle överföras på övergångsstat och trafikinspektorstjänsten uppföras såsom en ny befattning på staten. Såsom motivering för förslaget i denna del anförde styrelsen huvudsakligen följande:

Vid Trollhätte kanalverk hade före år 1923 funnits en trafikinspektör å extra stat med uppdrag att biträda kanaldirektören med handläggning av trafikärenden, att handhåva ledningen av kanalverkets bogserbåtsrörelse och isbrytning, att förestå kanalverkets lotskontor samt att inspektera kanalverkets fyr- och utprickningsanordningar och handlägga därmed sammanhängande ärenden. Denna befattning hade vid 1922 års utgång indragits, och motsvarande göromål hade då överflyttats på kanalinspektören vid Trollhättans kanalstation, vilken således hade att ombesörja desamma jämsides med utövändet av föreståndarskapet för nämnda kanalstation. Denne tjänstemans arbetsbörda hade därigenom kraftigt ökats, särskilt som göromålen rörande trafikärenden samt lots- och fyrväsendet undergått en stark stegring

Vidare framhöll styrelsen angelägenheten av att kanaldirektörsbefattningen — vilken är vakant och i avvaktan på granskning av verkets personalorganisation uppehållits medelst förordnande — snarast bleve besatt med ordinarie innehavare.

Beträffande befattningar inom 1:a—20:e lönegraderna vid Trollhätte kanalverk framlade styrelsen en plan för reduktion av antalet ordinarie tjänster inom dessa grader från sammanlagt 75 till 42. Den största minskningen skulle enligt planen drabba kanalvaksgraden, i vilken antalet ordinarie befattningar skulle reduceras från 39 till 22. Planen skulle enligt förslaget successivt genomföras i den mån ordinarie befattningshavare avginge ur tjänst eller befordrades.

Då de i denna plan förutsatta tjänsteförändringarna samtliga avse befattningar i lägre lönegrad än den 21:a och alltså ankomma på Kungl. Maj:ts avgörande, torde jag icke behöva i detta sammanhang närmare uppehålla mig vid förslaget i fråga. Emellertid ingå i detsamma vissa ändringar, som jämväl skulle påverka den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen. För närvarande finnas vid lokalförvaltningen i Trollhättan 5 ordinarie kontorsskrivarbefattningar i 15:e lönegraden. Enligt styrelsens förslag skulle två av dessa befattningar vid innehavarnas avgång utbytas mot befattningar såsom förste kontorist i 10:e lönegraden. Då sistnämnda befattning hittills icke varit upptagen i tjänsteförteckningen under vattenfallsverket, har vattenfallsstyrelsen hemställt, att densamma måtte införas i förteckningen. Vidare finnes vid kanal- och fastighetsförvaltningen en befattning såsom schaktmästare i 12:e lönegraden. Enligt vattenfallsstyrelsens

förslag bör — då någon ordinarie schaktmästare numera icke finnes anställd och ej heller är behöflig samt ifrågavarande schaktmästarbefattning är den enda vid vattenfallsverket befintliga — befattningen schaktmästare uteslutas ur tjänsteförteckningen.

Beträffande kanal- och fastighetsförvaltningen i Trollhättan intog *lönenämnden* i sitt yttrande år 1929 i huvudsak följande ståndpunkt:

Nämnden förklarade sig icke kunna tillstyrka bifall till förslaget om utbyte av kanalinspektorsbefattningen av klass 1 mot en befattning såsom trafikinspektor med placering i 22:a lönegraden. Såvitt nämnden kunde finna, borde det ingalunda vara uteslutet att på andra befattningshavare vid kanalverket överflytta en del av kanalinspektorens nuvarande göromål, därest det skulle finnas nödigt att minska hans tjänstligganden. I varje fall hade nämnden funnit, att en jämförelse mellan kanalinspektoren vid Trollhätte kanalverk, å ena, och befattningshavare i liknande tjänste- och löneställning vid de övriga kommunikationsverken, å andra sidan, icke lämnade tillräckligt stöd för en uppflyttning i lönegrad av kanalinspektoren i Trollhättan. Beträffande de lägre befattningarnas antal vid kanalverket yttrade lönenämnden, att i den mån indragning av ordinarie befattning avsåges skolas i ändamål att överflytta de med befattningen förenade göromål å befattningshavare i lägre löneställning eller därför att befattningen vore obehöflig, lönenämnden icke hade något att erinra mot den föreslagna reduceringen. Detsamma gällde förslaget om förändring av ordinarie befattning inom en viss lönegrad till icke-ordinarie befattning i samma lönegrad, för såvitt därmed avsåges att underlätta framtida indragningar av beställningar, vilka ej visade sig erforderliga för kanalverkets normala drift. Detta borde icke utesluta, att styrelsen sörjde för att bottenbehovet av personal i lägre grader här såsom i andra verk fylldes medelst ordinarie befattningshavare, med en lämpligt avvägd marginal för utbildning och vikariat.

Ekonomisakkunniga hava beträffande här förevarande frågor anført följande:

Beträffande först kontorschefstjänsten få de sakkunniga tillstyrka den av styrelsen ifrågasatta indragningen av denna tjänst.

Vad åter angår förslaget om utbyte av den i 21:a lönegraden placerade kanalinspektorsbefattningen mot en trafikinspektorstjänst i 22:a lönegraden, hava de sakkunniga icke funnit de skäl, som anförts för detta förslag, övertygande. De sakkunniga kunna alltså icke förorda förslaget i denna del.

Vidkommande därefter den av vattenfallsstyrelsen framlagda planen för fastställande av antalet ordinarie befattningar i 1:a—20:e lönegraderna hava de sakkunniga visserligen icke kunnat i detalj granska denna plan. Såvitt de sakkunniga kunnat bilda sig en uppfattning om det antagliga behovet av personal för kanaldriften i Trollhättan, hava de sakkunniga emellertid för sin del funnit denna plan vara ur driftens synpunkt väl ägnad att läggas till grund för bestämmande av personalstaterna i hithörande delar under de närmaste åren.

I enlighet med vad vattenfallsstyrelsen i sin skrivelse den 8 januari 1927 hemställt synes vidare befattningen såsom schaktmästare böra avföras ur den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen, sedan den enda ordinarie befattningen av detta slag, vilken varit placerad vid Trollhätte kanalverk, under år 1926 indragits.

I sitt över sakkunnigförslaget avgivna utlåtande har *vattenfallsstyrelsen* anført bland annat, att styrelsen fortfarande vore av den uppfattningen, att med hänsyn till de arbetsuppgifter, som det befunnits lämpligt pålägga inne-

havaren av den nuvarande befattningen såsom kanalinspektor av klass 1 i 21:a lönegraden, och till det ansvar, som därmed följde, tjänstens placering i 22:a lönegraden såsom trafikinspektor kunde anses väl berättigad. Då den förutvarande ordinarie innehavaren av nämnda kanalinspektorsbefattning numera avlidit, hade emellertid möjlighet beretts att, utan att förändra tjänstens lönegrad, befordra den tjänsteman, som under en följd av år upp-
rätthållit befattningen på förordnande.

Lönenämnden har i sitt nu avgivna yttrande icke framställt erinran mot sakkunnigförslaget på denna punkt.

Vad först angår den vakanta befattningen såsom kanaldirektör i Trollhättan, har det icke från något håll ifrågasatts, att denna befattning skulle indragas eller förändras. Då någon möjlighet härtill icke lär föreligga, synes denna befattning, såsom vattenfallsstyrelsen ock påyrkat, böra snart besättas med ordinarie innehavare.

Departements-
chefen.

I fråga om övriga högre befattningar vid kanal- och fastighetsförvaltningen biträder jag det i ärendet framlagda förslaget om indragning av kontorschefstjänsten. Då någon annan kontorschefsbefattning än den ifrågasvarande icke finnes vid vattenfallsverket, lär denna befattningsgrupp böra utgå ur tjänsteförteckningen. Beträffande befattningen såsom kanalinspektor av klass 1 har jag i likhet med lönenämnden och ekonomisakkunniga icke funnit tillräckliga skäl att förorda denna tjänsts utbytande mot en trafikinspektorstjänst i högre lönegrad.

Beträffande lägre befattningar lär av skäl, som från vattenfallsstyrelsens sida anförts, i tjänsteförteckningen böra under 10:e lönegraden upptagas befattningen förste kontorist, medan däremot ur förteckningen bör under 12:e lönegraden utgå befattningen schaktmästare.

I fråga om Södertälje kanalverk har under utredningen framkommit ett av vattenfallsstyrelsen framlagt och av ekonomisakkunniga förordat förslag om indragning av två befattningar. Då dessa befattningar tillhöra lägre lönegrad än den 21:a samt spörsmålet icke berör den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen, torde jag här ej behöva ingå på prövning av förslaget.

Södertälje
kanalverk.

Enligt vad i det föregående föreslagits, skulle såsom ny befattning av den art, som avses i avlöningsreglementets 1 § 1 mom., tillkomma en överingenjörsbefattning. I den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen skulle vidare införas två nya befattningsgrupper i följande lönegrader, nämligen mätaretekniker i 15:e lönegraden samt förste kontorist i 10:e lönegraden.

Samman-
fattning.

Å andra sidan skulle ur tjänsteförteckningen under vederbörliga lönegrader uteslutas följande befattningsgrupper, nämligen kontorschef (22:a lönegraden), registrator (21:a lönegraden), mätaretekniker (16:e lönegraden) och schaktmästare (12:e lönegraden).

I det för närvarande fastställda antalet befattningar i 21:a—30:e lönegraderna skulle följande ändringar vidtagas, nämligen:

antalet förste byrådirektörsbefattningar (30:e lönegraden) skulle ökas från 2 till 3,

antalet direktörsassistentbefattningar vid kraftverk (27:e lönegraden) skulle ökas från 2 till 4,

antalet distriktsingenjörsbefattningar (27:e lönegraden) skulle minskas från 7 till 6,

antalet förste byråingenjörsbefattningar (27:e lönegraden) skulle minskas från 4 till 3,

antalet byråingenjörsbefattningar (26:e lönegraden) skulle minskas från 2 till 1,

antalet revisorsbefattningar (21:a lönegraden) skulle minskas från 3 till 2.

Vad angår notariebefattningar (21:a lönegraden), skulle visserligen en dylik befattning indragas, men å andra sidan skulle tillkomma en ny notarietjänst, varför antalet av dessa befattningar fortfarande skulle komma att såsom nu utgöra 2.

Ehuru, såsom av den föregående redogörelsen torde framgå, under de senaste åren upprepade och omfattande undersökningar ägt rum rörande möjligheterna till indragningar och förenklingar i vattenfallsverkets personalorganisation, äro de förslag till förändringar därutinnan, som nu kunna underställas riksdagens prövning, icke särdeles betydande, och de därav följande besparingarna bliva således jämförelsevis ringa. Vid bedömande av detta förhållande bör emellertid till en början beaktas, att det i detta sammanhang väsentligen är fråga om verkets ordinarie befattningar i högre löneställning än den som motsvarar 20:e lönegraden. Antalet av dylika befattningar är i förhållande till totalantalet ordinarie befattningar ringa. Medan för närvarande totala antalet ordinarie befattningshavare i vattenfallsverket uppgår till 332, utgör antalet sådana befattningshavare över 20:e lönegraden 43. Vidare är att märka att, såsom i det föregående flera gånger antytts, omfattningen av verkets rörelse — såväl beträffande kraftproduktionen och kraftdistributionen som i fråga om byggnadsverksamheten — under den sista tiden ej obetydligt ökats. Såvitt ej oförutsedda rubbningar på det ekonomiska området inträffa, lär man hava att alltjämt emotse en stadig ökning i rörelsen.

I stort sett har emellertid vattenfallsverkets personalbestånd under det senaste årtiondet betydligt minskats. Till belysning av detta förhållande tillåter jag mig här anföra följande siffror rörande det totala antalet ordinarie befattningar samt ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare under åren 1920, 1926 och 1928 samt för närvarande:

År	Antal ordinarie befattningar	Antal befattningshavare		
		ordinarie	icke-ordinarie	Summa
1920	440	344	796	1,140
1926	379	348	417	765
1928	371	337	415	752
1930	356	332	442	774

De av mig förordade ändringarna i fråga om vissa befattningar vid statens vattenfallsverk synas lämpligen böra genomföras den 1 juli 1930.

I fråga om befattningar, som skulle indragas, blir det, såsom av det föregående framgår, i vissa fall erforderligt att uppföra vederbörande befattning på övergångsstat. Det synes därför lämpligt, att Kungl. Maj:t jämväl med avseende å befattningar, vilkas antal fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen, efter förslag av vattenfallsstyrelsen årligen tills vidare bestämmer övergångsstatens omfattning.

Då sålunda vissa av de erforderliga övergångsanordningarna kräva riksdagens medgivande, torde bemyndigande böra utverkas för Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser, som kunna erfordras för genomförande av de föreslagna ändringarna.

Ett bifall till de förordade förslagen medför ändringar *dels* i 5 § 1 mom. i avlöningsreglementet för kommunikationsverken, *dels ock* i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen. Enligt av riksdagen redan tidigare lämnat bemyndigande äger emellertid Kungl. Maj:t att i berörda författningsrum och tjänsteförteckning vidtaga de ändringar, som föranledas av de beslut, riksdagen i förevarande hänseenden kan komma att fatta.

Vidare erfordras ändringar i pensionslagen för kommunikationsverken samt i den vid nämnda lag fogade åldersförteckningen. Till frågan härom återkommer jag senare i dag.

Under åberopande av vad jag sålunda i skilda hänseenden anfört och föreslagit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att Hemställan.

1:o besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1930, att i 5 § 1 mom. avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk skall upptagas befattningen överingenjör vid statens vattenfallsverk med ett arvode av 17,000 kronor; att i den vid nämnda avlöningsreglemente fogade tjänsteförteckningen skola vid statens vattenfallsverk upptagas följande nya befattningar, nämligen:

i 15:e lönegraden: mätaretekniker,

» 10:e » : förste kontorist;

samt att ur berörda tjänsteförteckning skola vid statens vattenfallsverk utgå följande befattningar, nämligen:

ur 22:a lönegraden: kontorschef,

» 21:a » : registrator,

» 16:e » : mätaretekniker,

» 12:e » : schaktmästare;

2:o fastställa antalet av följande befattningar vid statens vattenfallsverk från och med den 1 juli 1930 på sätt här angives, nämligen:

Befattningar, som avses i 1 § 1 mom. av avlöningsreglementet:

överingenjör 1;

Befattningar, hänförliga till 21:a—30:e lönegraden i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen:

revisor 2
 byråingenjör 1
 direktörsassistent vid kraftverk 4
 distriktsingenjör 6
 förste byråingenjör 3
 förste byrådirektör 3;

samt

3:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av förberörda ändringar må erfordras.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Waldemar Wiens.